„Dintre schimbările care au loc în limbă, unele au drept cauză necesitatea de a comunica alte lucruri decît în trecut, sau cel puţin de a le nuanţa altfel. În asemenea situaţii, se înţelege că nu vom vorbi de greşeli. Dar se mai întîmplă ca vorbitorii să înţeleagă fals ceea ce li s-a comunicat şi astfel să dea altă formă sau alt înţeles cuvintelor cu care fac cunoştinţă. Adesea, încercînd să-şi explice constituţia unui termen, îi modifică forma, ca să o facă mai apropiată de felul în care l-au interpretat. Aici avem categoric greşeli.

Alte greşeli au la bază nesocotirea principiilor de adaptare a neologismelor.

Greşeli de aceste feluri le-am tratat în două feluri opuse: pe unele le-am trecut pur şi simplu cu vederea, considerînd că nu mai e nimic de făcut. În alte cazuri mai încerc încă o dată să introduc buna ordine.

Bineînţeles, faptul că eu, aici, propun altă formă decît cea consemnată în lucrările normative, nu este suficient pentru a modifica regulile. Pentru aceasta ar fi nevoie ca «Îndreptarul ortografic, ortoepic şi de punctuaţie», într-o viitoare ediţie, să accepte propunerile mele."

Lei 5,50

EA

DICŢIONAR al greşelilor de limbă

Alexandru Graur

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

DICȚIONAR AL GREȘELILOR DE LIMBĂ

DICȚIONAR AL GREȘELILOR DE LIMBĂ

Acad.
AL. GRAUR

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII
SOCIALISTE
ROMÂNIA

1982

Dictionary of language mistakes

Словарь языковых ошибок

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
R 79717, București, Calea Victoriei 125

INTRODUCERE

De ce trebuie cultivată limba? Pentru mai multe motive, unul mai important decît altul:

1. Fiecare om are felul său specific de a vorbi, ba, mai mult decît atîta, folosește moduri de exprimare diferite de la o împrejurare la alta. Dacă nu s-ar crea norme, limba s-ar diferenția atît de repede și atît de profund, încît ar deveni greu să ne înțelegem unii cu alții.

2. Abaterile de la normele academice trădează adesea lipsa de cultură a vorbitorilor, de exemplu e destul să auzim pe cineva că zice *a tramversa* în loc de *a traversa*, ca să ne dăm seama că e ignorant. Cum nimeni nu e bucuros să i se pună în felul acesta o pecete infamantă, trebuie să facem totul pentru a elimina astfel de abateri.

3. Astăzi aceleași cuvinte se răspîndesc în toată lumea, pentru că mijloacele de comunicare au devenit mult mai eficace. Sînt convins că se va ajunge astfel peste un timp ca pe tot pămîntul să se întrebuințeze în mare măsură un vocabular comun. Aceasta va însemna un enorm progres, pentru că fiecare om, folosind limba sa natală, se va putea înțelege cu toți locuitorii celorlalte țări. Dacă însă permitem ca termenii internaționali să fie alterați, punem o frînă unificării (căci în fiecare țară s-ar produce alte modificări) și nu cred că este cineva care să nu recunoască faptul că e mai bine să te poți face înțeles peste tot unde călătorești,

decît să fii obligat să angajezi un interpret. În ce ne privește pe noi, unificarea trebuie să ne bucure cu atît mai mult cu cît vocabularul nou este aproape fără nici o rezervă de origine latină, deci este oarecum al nostru.

Dintre toate compartimentele limbii, cel mai mobil este vocabularul, lucru care apare clar în vremea noastră, cînd normele fixează în oarecare măsură morfologia și sintaxa, chiar pronunțarea, dar nu pot împiedica nici dispariția unor cuvinte tradiționale, nici introducerea multor neologisme. Am făcut în mai multe rînduri o probă care mi se pare concludentă: am trecut în revistă pasaje din dicționare care cuprind toate cuvintele românești, atît cele noi cît și cele vechi, și totdeauna am constatat că un procent foarte ridicat dintre cele inserate au devenit complet necunoscute marelui public actual. Pe de altă parte, sîntem cu toții martori la introducerea necontenită de termeni noi.

Schimbările de vocabular sînt strict paralele cu evoluția societății: un cuvînt ca *postelnic* nu mai are la ce să ne servească astăzi, decît dacă evocăm trecutul, iar un cuvînt ca *dispecer* nu avea cum să fie cunoscut, deci nici întrebuințat, acum două secole. Cuvintele noi apar adesea împreună cu obiectele pe care le denumesc, fie că e vorba de ceva existent de mai înainte dar necunoscut de noi, de exemplu *grape-fruit*, fie că este o noțiune care de-abia acuma a fost creată, de exemplu *izotopi*. Multe dispar odată cu schimbările din societate, de exemplu astăzi puțină lume mai știe ce însemna *marchitan* („negustor ambulant"), care la începutul secolului nostru era încă mult folosit.

Alteori cuvîntul vechi evocă o anumită ambianță pe care n-o găsim pe placul nostru, de aceea îl înlocuim cu altul, care aduce altă atmosferă, de exemplu *colibă* cedează locul lui *cabană*. Legătura limbii și mai ales a vocabularului cu societatea este atît de strînsă, încît datele lexicale ne permit să stabilim în

oarecare măsură istoria poporului. De exemplu, se pot stabili teritoriile străbătute de țigani timp de cîteva secole, grație faptului că nomazii au introdus în limba lor cuvinte împrumutate de la toate popoarele cu care au venit treptat în contact.

Multe cuvinte noi se răspîndesc într-o formă greșită. Acum vreo 50 de ani existau sute, dacă nu chiar mii de abateri de la pronunțarea originară a neologismelor: se zicea *fermelie* pentru *infirmerie*, *pricoror* în loc de *procuror*, *a distra* devenea *a dicstra* și așa mai departe. La sfîrșitul anului 1929, într-o comunicare pe care am făcut-o la Societatea de lingvistică din Paris (și care a fost apoi publicată în Buletinul Societății), am prezentat un mare număr de exemple, subliniind faptul că greșelile erau în general aceleași în toate părțile țării și am explicat acest lucru prin diferențierea societății, care limitează relațiile între persoanele situate pe diverse trepte de cultură. Spuneam, de exemplu, că soldații originari de la țară învață termenii militari de la gradele inferioare, tot de origine țărănească. Socoteam că această situație este normală și că diferențierea se va menține mereu. N-a trebuit să treacă multă vreme ca să mă conving că în acest ultim punct greșisem, iar astăzi, după desființarea analfabetismului, după crearea de aparate care răspîndesc cuvîntările, conferințele, cele mai multe dintre exemplele pe care le adunasem au dispărut din grai.

Ș-au corectat treptat și greșelile făcute la nivelul mai înalt, de exemplu în presă. În 1977 am avut ideea de a face o comparație între presa de atunci și cea anterioară cu 40 de ani. Am citit o pagină din ziarul „Universul" din 1937 și una din „Scînteia" din 1977: în prima am întîlnit zeci de greșeli, în cea de-a doua numai cîteva, lipsite de importanță (vezi articolul meu din „România literară" din 24 noiembrie 1977).

Nu se poate tăgădui însă că între timp au apărut alte greşeli, ce e drept mai puţin supărătoare, în special la neologisme cu caracter tehnic. În orice caz, nu cred că e nevoie de multe pledoarii pentru a convinge publicul nostru că limba trebuie îngrijită. Am avut în mai multe rînduri ocazia să arăt că nicăieri în lume (cel puţin în ţările cu care avem legături mai strînse) nu există un interes atît de mare ca la noi pentru problemele de limbă şi în special pentru folosirea ei în mod corect. Aceasta explică, cel puţin în parte, dispariţia celor mai multe greşeli din trecutul apropiat. Se publică articole în revistele de largă răspîndire, se fac expuneri la radio şi televiziune şi apar broşuri şi chiar cărţi care fac propagandă pentru limba corectă.

Atunci se poate pune întrebarea de ce mai este necesar volumul de faţă. Aceasta cu atît mai mult cu cît nu prezintă multe fapte noi. Răspunsul este că pe de o parte nimeni nu poate asculta toate emisiunile şi citi toate articolele şi cărţile care tratează problemele de cultivare a limbii, pe de altă parte, chiar cine le-a ascultat sau le-a citit nu-şi poate aduce aminte toate amănuntele şi nu mai are de unde să le ia după trecere de vreme. În dicţionarul prezent, va găsi în ordine alfabetică toate cuvintele discutate, deci şi formele greşite (pe acestea din urmă, *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic*, în curs de tipărire la Editura Academiei, nu le inserează). Nu am pornit însă nici eu de la greşeli, ci de la formele corecte, iar greşelile le-am notat cu trimitere la formele corecte, astfel încît va fi suficient pentru cel ce consultă dicţionarul de faţă să vadă că după cuvîntul iniţial urmează un v., ca să înţeleagă că e vorba de o formă greşită[1].

Nu toate variantele trebuie socotite greşeli. În primul rînd, pronunţările regionale nu

[1] Din această cauză, peste tot unde nu e vorba de o greşeală, am pus cuvîntul *vezi* în întregime.

au fost notate în dicţionar, de exemplu *şăpte* (în Moldova) pentru *şapte*. Fără îndoială, este de dorit să se unifice limba şi din acest punct de vedere (şi se unifică treptat), dar aici nu este vorba de o greşeală, ci de o pronunţare la care s-a ajuns în mod normal, prin modificările fonetice obişnuite: după cum din forma mai veche (şi unitară) *şepte*, muntenii au făcut întîi *şeapte*, apoi *şapte*, tot aşa moldovenii au făcut direct *şăpte*. În cazuri de acestea am introdus numai acele cuvinte la care dicţionarele curente au preferat o formă regională în locul celei literare. Alte variante se explică prin faptul că acelaşi cuvînt a ajuns la noi pe diverse căi, de exemplu *peisaj* şi *peisagiu*: prima formă e din franţuzeşte, iar a doua din italieneşte. Bineînţeles, şi în cazuri de acestea e bine să se unifice pronunţarea (se recomandă forma *peisaj*), dar nu este la mijloc nici o greşeală. Am introdus totuşi în dicţionar acele cuvinte la care una dintre forme este în vădit regres.

Sînt şi cazuri unde cele două forme sînt repartizate pe derivate: francezul *fonder*, de pildă, a fost adaptat la noi, după modelul latin, sub forma *a funda*, avînd derivatele *fundaţie*, *fundament* etc., dar, pe de altă parte, s-a generalizat forma cu *o* la derivatul *fondator*. Recomandăm pe *a friza*, *frizură*, *fizerie*, dar din forma coruptă *a freza* s-a făcut derivatul *freză*, pe care nu-l putem elimina, deoarece nu are acelaşi înţeles cu *frizură*.

Cum se stabileşte ce e greşit şi ce nu? Este un lucru bine cunoscut că limbile sînt în permanentă schimbare, astfel că, în orice parte a lumii, dacă punem alături un text scris azi şi unul de acum două sau trei sute de ani, deosebirile vor fi izbitoare. În trecut, în orice caz, transformările erau mai rapide decît astăzi, pe de o parte pentru că diversele populaţii nu rămîneau multă vreme pe loc, deci lucrurile pe care le aveau de comunicat se schimbau mereu şi reclamau noi moduri de exprimare, pe de altă parte, pentru că nu exista o frînă

de felul şcolii şi, mai ales, pentru că, neavînd scriere, oamenii nu dispuneau de nici un mijloc de a păstra legătura cu formele de limbă din trecut.

Aceasta nu împiedică introducerea de modificări şi astăzi. Unele au drept cauză necesitatea de a comunica alte lucruri decît în trecut, sau cel puţin de a le nuanţa altfel. În asemenea situaţii, se înţelege că nu vom vorbi de greşeli. Dar se mai întîmplă ca vorbitorii să înţeleagă fals ceea ce li s-a comunicat şi astfel să dea altă formă sau alt înţeles cuvintelor cu care fac cunoştinţă. Adesea, încercînd să-şi explice constituţia unui termen, îi modifică forma, ca să o facă mai apropiată de felul în care l-au interpretat. Aici avem categoric greşeli.

Alte greşeli au la bază nesocotirea principiilor de adaptare a neologismelor. De exemplu, verbele franceze cu infinitivul în *-ir* au fost aranjate în româneşte cu infinitivul în *-isa* (pornindu-se de la faptul că în franţuzeşte apare elementul de legătură *-iss-* la pluralul prezentului, la imperfect etc.). Astfel fr. *vernir* a devenit în româneşte *a vernisa*, *tapir* a fost adaptat sub forma *a tapisa* şi tot aşa *régir* are corespondent pe *a regisa*. La aceasta au contribuit desigur şi derivatele franceze de felul lui *vernissage*, *tapisserie*. Atunci cum să explicăm faptul că, alături de *regisa*, *regisor*, apar la noi variante ca *regiza*, *regizor*? Mai mult decît atît, forma *a furniza* (din fr. *fournir*) s-a generalizat şi astăzi nimeni nu mai spune *a furnisa*, cum ar fi fost corect. Schimbarea s-a introdus pentru că vorbitorii au crezut că termenii citaţi se scriu în franţuzeşte cu un singur *s*, făcînd astfel confuzie cu sufixul *-iser*, care provine din grecescul *-izo* (noi îl avem în numeroase verbe de tipul *a dramatiza*, *a polariza* etc.). Mai curios este că fr. *saisir*, care a dat în mod normal în româneşte *a sezisa*, a ajuns să fie recomandat în lucrările normative

sub forma *a sesiza* (deci cu intervertirea consoanelor *s* şi *z*).

Greşelile de aceste feluri le-am tratat în două feluri opuse: pe multe le-am trecut pur şi simplu cu vederea, considerînd că nu mai e nimic de făcut. În alte cazuri mai încerc încă o dată să introduc buna ordine.

Voi cita în continuare greşeli care se generalizează şi iau definitiv locul formelor care, din punctul de vedere istoric, sînt corecte. Explicaţia este că şi specialiştii în diverse domenii creează termeni eronaţi, pentru că le lipseşte pregătirea lingvistică. Vocabularul profesional, în diversele ramuri ale ştiinţei, este din ce în ce mai mult format de la rădăcini latineşti, dar latina este din ce în ce mai puţin cunoscută. Iată cîteva exemple:

Emeritus înseamnă în latineşte „care şi-a îndeplinit funcţiile, astfel că se retrage din activitate", deci ar corespunde cu *pensionar* al nostru. În franţuzeşte, s-a dat cuvîntului *émérite* înţelesul de „eminent" (desigur a fost apropiat de *mérite* „merit") şi cu acest sens a pătruns în româneşte: se spune curent *om de ştiinţă emerit*.

Omnibus este dativul plural latinesc al lui *omnis* „tot", de aceea, cînd s-a creat un vehicul pentru un număr mare de călători, i s-a zis *omnibus*, adică „pentru toţi". Omnibusul era tras de cai; mai tîrziu, cînd s-au creat maşini cu acelaşi scop, li s-a zis *autobus*, *trolleybus*, pentru că se înţelesese că, dacă *omnibus* înseamnă „tot", atunci *-bus* trebuie să fie „vehicul". Nu mai vorbesc de faptul că există şi *bibliobus* „camion în care se transportă cărţi", iar în Franţa am văzut şi *vinobus* „maşină care transportă vin".

Sala în care intri înainte de a avea acces la camerele de locuit ar fi trebuit să fie numită *antecameră*, căci *ante* înseamnă în latineşte „înainte". Dar în italieneşte s-a ajuns la *anticamera*, fără să se ţină seamă că *anti-* (prefix grecesc, adoptat în latină) înseamnă „împo-

triva, contra". Greşeala a trecut în franceză şi de acolo la noi.

Latinul medieval *gangrena* (de origine grecească) a trecut în franţuzeşte sub forma normală *gangrène*, dar în italiană s-a produs un mic accident şi s-a ajuns la pronunţarea *cangrena*. Nu ştiu pentru care motiv această formă a fost preferată la noi, deşi medicii încearcă să introducă forma cu *g-*.

În franţuzeşte s-a format expresia *galant homme*, adică „om galant"; în româneşte, în loc de *m* final, s-a pus *n*, iar noua formă *galanton* este recomandată de *Îndreptar*.

Din francezul *nougat*, masculin, ar fi trebuit, conform normelor împrumutului, să formăm un neutru *nugat;* totuşi aici s-a pornit de la pronunţarea franceză şi s-a format femininul *nuga*, declinat ca *halva*.

În cazuri de acestea, am renunţat adesea de a recomanda forma originară, pentru că, pe de o parte, e greu să schimbi felul de a pronunţa al întregii populaţii, pe de altă parte, acolo unde şi străinii folosesc forma eronată, riscăm să creăm lipsă de înţelegere pe plan internaţional, dacă noi reintroducem forma primitivă.

De multe ori însă am procedat altfel: am încercat să contribui la restabilirea formei juste din punctul de vedere al originii. Într-adevăr, nu cred că peste tot trebuie să renunţăm pur şi simplu la luptă. Un amănunt care mă priveşte personal mă întăreşte în această convingere. Acum 40 şi ceva de ani, constatînd că în jurul meu se pronunţa mereu *complect* în loc de *complet*, mi-am spus că nu mai e nimic de făcut, că trebuie să acceptăm forma coruptă, pe care am început să o folosesc şi eu. Imediat am stîrnit proteste de la diferite persoane cu care stăteam de vorbă: „Cum, şi dumneata zici *complect?*" Aceasta m-a făcut să revin asupra

hotărîrii pe care o luasem şi constat acum că bine am făcut, deoarece astăzi aproape toată lumea pronunţă bine, *complet*.

Iată şi un exemplu actual: în loc de *stampilă*, *Îndreptarul* recomandă forma *ştampilă*, care în prezent nu e nici pe departe generalizată. Dar pronunţarea cu *ş* ne trimite la un original german; or, cuvîntul nostru porneşte de la francezul *estampille*, eventual de la italianul *stampiglia;* ce e drept, în germană *st-* devine *şt-*, dar cuvîntul pe care îl discutăm are forma germană *Stempel*, care ar fi trebuit să dea în româneşte **ştempăl*. Sîntem deci în prezenţa unui fals germanism, de tipul lui *ştart* sau *şpicher*.

O lipsă a *Dicţionarului explicativ al limbii române*, altfel excelentă lucrare, este că acceptă foarte uşor formele aberante: uneori adaugă „învechit", „rar", dar niciodată „greşit", iar de multe ori nu pune nici un fel de notă care să atragă atenţia că variantele trebuie evitate. Găsim astfel cuvinte ca *coparticipa*, *copărtaş*, ca şi cum s-ar putea participa altfel decît împreună cu alţii.

Bineînţeles, faptul că eu, aici, propun altă formă decît cea consemnată în lucrările normative nu este suficient pentru a modifica regulile. Este nevoie ca *Îndreptarul*, într-o viitoare ediţie, să accepte propunerile mele, care abia atunci vor intra în vigoare.

În principiu, în paginile următoare, va fi vorba numai de greşeli de vocabular, deoarece gramatica nu poate fi tratată în dicţionar. Am discutat deci pronunţarea cuvintelor (aici intră şi locul accentului) şi înţelesul lor. Totuşi pe alocurea se vor găsi şi greşeli de gramatică: forme de declinare sau de conjugare care apar la un număr foarte restrîns de cuvinte (de exemplu genitiv-dativul plural articulat al lui *ou* este *ouălor*, nu *ouălelor)* şi de asemenea legături sintactice care privesc cîte un singur cuvînt (de exemplu *aniversarea a 100 de ani)*,

sau folosirea unui verb tranzitiv fără complement direct (de exemplu *a presta*), sau folosirea unui verb intranzitiv cu complement direct (de exemplu *a tergiversa*). M-am mulțumit în general cu forma de bază, fără să introduc derivatele, de exemplu am inserat pe *frecție* în loc de *fricțiune*, fără să mai dau pe *a frecționa*: am socotit că cei care vor folosi dicționarul vor putea trage singuri concluzii în ce privește forma derivatelor.

Într-un singur caz nu am notat toate cuvintele la care se face o anumită greșeală de accentuare. E vorba de verbele compuse cu *-fica*: se aude adesea, la prezent, *certifícă*, *justifícă* etc., în loc de *certífică*, *justífică*. Sînt, în *Dicționarul invers*[2], 56 de verbe de acest tip și, dacă le-aș fi dat pe toate aș fi mărit prea mult lucrarea. Le-am ales numai pe cele la care greșeala este frecventă. Afară de aceasta, nu am dat explicația la fiecare în parte, ci o dau o singură dată, aici: la bază este latinèscul *facere* „a face”, cu *a* scurt, care devine *i* cînd nu mai e în silaba inițială; formele de prezent, de tipul *iustifico*, *iustificas*, *iustificat*. avînd silaba penultimă scurtă, primesc accentul pe antepenultima, deci pe *i* dinaintea lui *f*, astfel că în românește e corect *justífic*, *justífici*, *justífică*.

Trebuie pomenite aici și problemele de accentuare. Locul accentului poate juca un rol în diferențierea cuvintelor, de exemplu *vesélă* e altceva decît *véselă*, *repéde* nu e totuna cu *répede*. Aceasta înseamnă că nu trebuie să neglijăm abaterile de la accentuarea corectă, chiar dacă nu sînt însoțite de modificări ale înțelesului. Acolo unde nu se fac greșeli de accentuare nu am notat locul accentului.

Și despărțirea în silabe creează unele complicații: deoarece în românește s-a format diftongul *ea*, există tendința de a grupa într-o

[2] *Dicționar invers*, Editura Academiei R.S.R., București, 1957 (Institutul de lingvistică din București).

silabă cele două vocale, chiar cînd modelul cuvintelor e altfel. În secolul trecut se mai zicea, conform cu originalele grecești antice, *o-ce-an*, *te-a-tru*, cum se vede în versuri, de exemplu la Eminescu. Azi toată lumea pronunță *o-cean*, *tea-tru*. Se merge și mai departe pe calea aceasta și chiar *i-a*, în vorbirea unora, devine miezul unei singure silabe. Am căutat, acolo unde formele noi nu s-au generalizat, să sprijin păstrarea formei vechi.

PRESCURTĂRI

adj.	: adjectiv
DEX	: *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei R.S.R., București, 1975. (Institutul de lingvistică din București)
DLR	: *Dicționarul limbii române*, Serie nouă, M—, Editura Academiei R.S.R., București, 1965 și urm. (Academia R.S.R.)
DN	: Florin Marcu și Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*, ed. a III-a, Editura Academiei R.S.R., București, 1978
engl.	: englez
fr.	: francez
germ.	: german
gr.	: grec
ind.	: indicativ
Îndreptar	: *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație*, ed. a III-a, Editura Academiei R.S.R., București, 1971. (Academia R.S.R., Institutul de lingvistică din București)
it.	: italian
lat.	: latin
ngr.	: neogrec
pers.	: persoană
pl.	: plural
pol.	: polonez

prez.	:	prezent
rus.	:	rusesc
scr.	:	sîrbocroat
sg.	:	singular
sil.	:	silabă
sl.	:	slav
subj.	:	subjonctiv
subst.	:	substantiv
suf.	:	sufix
turc.	:	turcesc
v.	:	vezi

A

abnegație nu înseamnă „sîrguință", nici „bunăvoință", ci „părăsirea propriilor interese pentru a le satisface pe ale altora" (în latinește *abnegatio* însemna „tăgăduire"; înțelesul actual a apărut în franțuzescul *abnégation)*.

abțibild, nu *ațipild*, nici *agțibild* (provine din germ. *Abziehbild*, format din *abziehen* „a desprinde" și *Bild* „imagine").

abudență, v. **abundență.**

abundență, nu *abudență:* rădăcina este latinescul *unda*, pentru care vezi *redundant*.

abuz înseamnă „prea multă folosire a unui lucru", deci *prea mult abuz* e pleonastic.

acátist (conform cu originalul grecesc și cu intermediarul slav), nu *acatíst* (cum e în *Îndreptar)*.

ac cu gămălie, nu *ac de gămălie:* este un ac care are în plus o gămălie. Cei care zic *ac de gămălie* se iau după *ac de cusut, ac de siguranță*, unde folosirea prepoziției *de* e justificată de înțeles.

ac de gămălie, v. **ac cu gămălie.**

accident, nu *acident:* originalul latin, *accidens*, e format din prefixul *ad-* (care, cînd urmează un *c-*, se schimbă în *ac-)* și rădăcina verbului *cado* „a cădea" (cu *a* scurt schimbat în *i* în poziție neinițială).

acident, v. **accident.**

acoladă (din fr. *accolade)*, nu *arcoladă* (nu are nimic comun cu *arc*, e derivat de la fr. *col*, variantă a fr. *cou* „gît" și la început a însemnat „îmbrățișare").

acvanaut e numit cineva care explorează fundul mării sau al oceanului, ceea ce e greșit, deoarece *-naut* (din lat. *nauta)* înseamnă „navigator", nu „explorator" și dealtfel nu mai e nevoie de *acva-*, adică lat. *aqua* „apă", de vreme ce nu se navighează decît în apă.

ácvilă (conform accentuării originalului latinesc, *aquila*), nu *acvílă*.

adagiu înseamnă „maximă”, nu „adaos” (provine din lat. *adagium*, care nu e din aceeași rădăcină cu *ad-augeo*, devenit în românește *a adăuga*).

Adá-Kale, nu *Ada-Kalé*; și mai greșită e scrierea *Ada-Kaleh*, după modelul german, cînd numele e turcesc.

adaus, v. **(a) adăuga.**

adă, v. **(a) aduce.**

(a) adăoga, v. **(a) adăuga.**

(a) adăuga (conform originalului latin *adaugere*), nu *a adăoga*. Ce e drept, substantivul corespunzător s-a generalizat sub forma *adaos*, nu *adaus*.

adecuat, v. **adecvat.**

adecvat, nu *adecuat* (provine din lat. *adaequatus*, iar *qu* din latinește este redat în românește prin *cv* și, de fapt, așa îl citim și în latinește).

adu, v. **(a) aduce.**

(a) aduce are imperativul *adú*, nu *ádu*, nici *ádă*. Este adevărat că, în conformitate cu lat. *ádduc*, ar trebui să zicem *ádu*, dar celelalte formații cu prefix din aceeași temă au schimbat accentul: *condú*, *redú* etc. și nu trebuie să le diferențiem. Forma *ádă* este influențată de *a da*, care nu are nici o legătură etimologică cu *a aduce*.

adversitate înseamnă „împrejurare potrivnică, greutate cu care cineva are de luptat”, nu „dușmănie” (căci nu e format de la *adversar*, deși ambele sînt derivate din aceeași rădăcină latinească).

aeronáut (în patru silabe: *a-e-ro-naut*), nu *aeronaút*, cum e în *Îndreptar* (vezi *-naut*).

aeronáutică (în șase silabe: *a-e-ro-nau-ti-că*, nu *aeronaúti-că*, cum e în DEX (vezi *-naut*).

aeropag, v. **areopag.**

agrozootehnic, cu accentul principal pe *e* și cu două accente secundare, pe *a* și pe *zo*, nu *agrozotehnic*, cu accentul principal pe primul *o*. Cuvîntul e compus din trei elemente (lat. *ager* „ogor”, gr. *zoon* „animal” și *tehnic*), nu din două, deci partea inițială nu e *agró-zo-*, ci *ágro-zoo-*.

agrozotehnic, v. **agrozootehnic.**

agțibild, v. **abțibild.**

agust, v. **august.**

aídoma, nu *aidóma* (originalul slav e accentuat pe *i*).

(să) aivă, v. **(a) avea.**

alandala (din ngr. *alla ant'alla* „unele contra altora”), nu *halandala*.

alcol, v. **alcool.**

alcool, în trei silabe *(al-co-ol)*, nu în două *(al-col)*. Cuvîntul e de origine arabă și a fost introdus în latina medievală sub forma *alcohol*; francezii, care nu-l pot pronunța pe *h*, l-au suprimat, dar n-au contopit pe cei doi *o* într-o singură silabă.

alternativă este o situație din care există două ieșiri și ai de ales una dintre ele; se înțelege greșit că fiecare dintre cele două ieșiri constituie o alternativă.

ambalaj înseamnă „împachetare”, eventual „material în care se împachetează”, nu „lădiță în care se transportă sticlele de apă minerală”.

ambianță este „atmosfera înconjurătoare”, apoi „mediul în care trăiește cineva”; la bază este lat. *ambiens* „care înconjură”. Se crede uneori că înțelesul este „înțelegere, acord”, greșit, căci există și *ambianță ostilă*.

ambigu, v. **ambiguu.**

ambiguu (din latinescul *ambiguus*), nu *ambigu*.

(a) amenaja, v. **(a) menaja.**

amploaiat (din fr. *employé*, pronunțat *amploaié*), nu *amploiat*, cum e în *Îndreptar*). Ce e drept, ne luăm adesea după scrierea franceză, dar numai pentru a apropia cuvîntul de originalul latin sau de o paralelă românească. Aici paralela română ar fi fost *implicat* (din lat. *implicatus*, care a devenit în franțuzește *employé*). Vezi și *loaial*.

amploiat, v. **amploaiat.**

analoagă, v. **analog.**

analog, feminin *analogă*, nu *analoagă* (la neologismele recente nu se mai schimbă *o* în *oa*).

angara (din ngr. *angaria*), nu *hangara*.

aniversare este „revenirea unei zile a anului” (din lat. *annus* „an” și *verto* „a întoarce”), deci nu e corectă formula *aniversarea a o sută de ani*, nici *a aniversa pe cineva*.

Ánkara (ca în turcește), nu *Ankára*.

ánost (conform accentuării originalului grecesc), nu *anóst* (*Îndreptarul* admite amîndouă accentuările).

(a) ansambla, v. **(a) asambla.**

antedata („a pune o dată anterioară”), nu *antidata*: prefixul *ante-* înseamnă „înainte”, pe cînd *anti-* este „împotrivă”.

antidata, v. **antedata.**

antíc, nu *ántic*, cum e în DEX, împotriva *Îndreptarului* (nu e format cu sufixul *-ic:* originalul latin este *antiquus*, cu accentul pe *i)*.

antret, v. **antreu**[1].

antreu[1] „vestibul" (din fr. *entrée)*, nu *antret;* este adevărat că la noi s-a format diminutivul *antrețel*, care nu se justifică decît prin forma *antret*.

antreu[2] „primul fel de mîncare", după fr. *entrée;* dar în franțuzește cuvîntul denumește primul fel de mîncare consistent (după aperitiv), deci în fapt este al doilea.

antum, cuvînt greșit format (de fapt, greșeala s-a făcut în franțuzește: *postum*, din lat. *postumus*, înseamnă „născut după moartea tatălui său", fiind un fel de superlativ al lui *post* „după"; a fost fals interpretat ca *post humum* „după pămînt", adică „după înmormîntare" și i s-a fabricat un antonim, de la *ante* „înainte", fr. *anthume* „înainte de moarte").

(a) apare, v. **(a) apărea.**

apartheid se pronunță *-heid*, nu *-haid:* nu e cuvînt german, ci olandez, cu înțelesul de „despărțire"; se știe că burii, care au colonizat Republica Sud-Africană, erau olandezi de origine.

(a) aparține se construiește corect, conform tradiției, cu dativul *(îmi aparține, aparține sectorului 7*, nu *aparține de sectorul 7)*. Cei care zic *aparține de* se iau după construcțiile cu verbul *a ține*.

(a) apărea: nu *(a) apare*, este verb de conjugarea a II-a, nu de a III-a (vezi, din aceeași rădăcină latină, verbul moștenit *a părea, părere)*.

apéndice (conform accentuării originalului latinesc), nu *apendíce*.

(a) aplatisa, nu a *aplatiza* (nu e format cu sufixul *-iza*, ci e împrumutat din fr. *aplatir* (vezi *Introducerea)*.

(a) aplatiza, v. **(a) aplatisa.**

Apóllo, nu *Ápollo* (accentul e pe silaba a doua și în grecește și în latinește).

(a) apropia, v. **(a) apropria.**

(a) apropria „a face propriu" (adică a-și însuși un obiect străin), nu *a apropia*, care înseamnă „a aduce aproape": cele două verbe nu trebuie confundate, căci nu au legătură etimologică unul cu celălalt.

apud, cuvînt latinesc care înseamnă „la", e folosit la citate, cînd nu se trimite direct la sursă, ci printr-un intermediar (de exemplu *Ionescu apud Popescu)*. Se răspîndește acum obiceiul de a-l folosi greșit înaintea titlului lucrării (de exemplu *apud Manualul...)*. Nici în latinește nu se folosește astfel *apud*, nici în românește echivalentul său, *la*. Cînd urmează un nume de carte, trebuie spus *în*, sau, pe latinește, *in*.

arat, v. **(a) arăta.**

(a) arăta, pers. 1 sg. ind. prez. *arăt*, nu *arat;* e adevărat că pers. 3 sg. e cu *a (arată)*, dar aceasta se datorează lui *ă* final (în același fel se spune *apasă*, dar eu *apăs* și altele). Acolo unde originalul latin e cu *a*, acesta devine *ă* cînd nu e accentuat; în cazul nostru, originalul latin e cu *e*, care devine *ă* după *r* (sau după *p);* cînd în silaba următoare e un *ă, e* se schimbă în *ea* și apoi în *a*.

arcoladă, v. **acoladă.**

areopag, nu *aeropag:* prima parte a compusului nu este *aer*, ci *Ares* (numele zeului războiului la vechii greci).

argonáut (în trei silabe: *ar-go-náut*, nu *argonaút* cum e în *Îndreptar)*, vezi *-naut*.

áripă, nu *arípă*, variantă admisă de DEX, contra *Îndreptarului* (originalul latin avea accentul pe prima silabă).

(a) asambla „a aranja împreună", nu *a ansambla* (nu e derivat de la *ansamblu*, ci împrumutat din franțuzește, unde se zice *assembler)*.

ascendent (din lat. *ascendens* „urcător"), nu *așcendent*. Din aceeași rădăcină avem pe *a scanda* (neologism) și pe *scară* și *scîndură* (cuvinte moștenite).

asidu, v. **asiduu.**

asiduu (conform originalului latinesc *assiduus)*, nu *asidu*.

asistent (din fr. *assistant*, lat. *assistens)*, nu *azistent*.

asistență, nu *azistență*, vezi *asistent*.

așcendent, v. **ascendent.**

(mă) așed, v. **(a se) așeza.**

(a se) așeza, pers. I sg. *mă așez*, nu *mă așed* (este adevărat că *a se așeza* este din aceeași temă cu a *ședea*, dar nu se conjugă la fel, cum se poate vedea după formele de plural, *așezăm* etc., față de *ședem*.

ațipild, v. **abțibild.**

áugust, nu *agúst* (de fapt, această din urmă formă este moștenită din latinește, dar s-a impus cealaltă, care este împrumutată).

aureomicină, nu *auromicină* (cuvîntul nu e compus cu lat. *aurum* „aur", ci cu lat. *aureus* „de culoarea aurului").

auromicină, v. **aureomicină.**

austru, nume de vînt și de punct cardinal popular („sud"), se pronunță în două silabe *(áu-stru)*, nu în trei *(a-ús-tru)*.

autarchie, nu *autarhie* (elementul al doilea al compusului nu este grecescul *arheo* „a fi în frunte, a conduce", pe care îl avem în *monarhie*, ci grecescul *arkei* „e de ajuns", deci *autarchie* nu e „conducerea de sine însuși", ci „mulțumirea cu ce ai").

auto-, element de compunere, se pronunță în două silabe *(áu-to-)*, nu în trei *(a-ú-to-)*.

autodeservire, v. **autoservire.**

autoservire, nu *autodeservire* (*deservire* înseamnă „servire cu zel").

(a) avansa înseamnă „a înainta", deci *avansați înainte* e pleonastic.

avaríe (conform originalului francez), nu *avárie*.

(a) avea, pers. 3 subj. *să aibă*, nu *să aivă*.

azistent, v. **asistent.**

azistență, v. **asistență.**

B

Bacálbașa, nu *Bacalbáșa* (e nume turcesc, format din *bakkal* „băcan" și *baș* „șef").

bacăuan, nu *băcăuan*, de vreme ce numele orașului este *Bacău*, nu *Băcău*.

baieu, v. **beaiou.**

Bakú, conform modelului rusesc, nu *Báku*.

Baláci, nu *Bálaci*.

Barcelona se pronunță în spaniolește cu θ (ca *th* englezesc); unii încearcă să redea în românește acest sunet, pe care noi nu-l avem, și zic *Barselona*, ceea ce un spaniol nu ar admite, căci *s* este alt fonem decît θ. Trebuie deci păstrată pronunțarea noastră tradițională cu *c*.

barchet, v. **barhet.**

barhet, nu *barchet*: originalul german, *Barchent*, se scrie cu *ch*, dar se pronunță cu *h*. Pe de altă parte, accentul e pus greșit pe *e*, trebuie pus pe *a*.

basin (din fr. *bassin*), nu *bazin* (cum e în *Îndreptar*). Greșeala se datorează faptului că într-o vreme mulți scriau *s* pentru *z* intervocalic, iar cititorii și-au închipuit că și aici *s* trebuie citit *z*.

baterie (din fr. *batterie*), nu *batérie*.

Batiște, numele unei străzi din București, nu *Batiștei*: nu pornește de la substantivul comun, învechit, *batiște* „curte", ci de la un nume de persoană.

Batiștei, v. **Batiște.**

bazin, v. **basin.**

băcăuan, v. **bacăuan.**

bec: în franțuzește s-a creat formula *bec de gaz*, curentă pe vremea cînd străzile erau luminate cu gaz; în argoul răufăcătorilor, *bec de gaz* a ajuns să însemne „sergent de stradă"; s-a format apoi expresia *tomber sur un bec de gaz*, care înseamnă „a o nimeri prost", oarecum „a cădea în mîna poliției". În românește s-a împrumutat formula scurtată *tomber sur un bec*, iar vorbitorii au crezut că *bec* are aici sensul lui primitiv, anume „cioc", deci *a cădea pe bec* a fost înțeles ca echivalent cu „a se lovi la mutră".

benoclu, v. **binoclu.**

beteală, v. **peteală.**

binoclu (din lat. *bini* „de două ori" și *oculus* „ochi"), nu *benoclu*.

biscuit (din fr. *biscuit*), nu *biscuite*.

biscuite, v. **biscuit.**

bișniț, *bișniță*, v. **biznis.**

bișnițar, v. **biznis.**

bitúm, nu *bítum* (nici în franțuzește, nici în latinește, accentul nu este pe prima silabă).

biznis (cuvînt englezesc scris *business* „afacere"), nu *bișniț*, nici *bișniță*. Derivatul *bișnițar* e format în românește, deci nu are model englezesc; cel mai bine ar fi dacă l-am părăsi.

blacheu, nu *placheu* (nu are nimic comun cu *placă* sau cu *a placa*; la bază este un nume de persoană englezesc, *Blackey*).

bleumaren, v. **bleumarin.**

bleumarin (pronunțat *blö-*), nu *blumaren*, nici *bleumaren* (cuvîntul e francez, compus din *bleu* „albastru" și *marine* „marină", nu *marin* „marinar").

blue-jeans (cuvînt englezesc) se pronunță *blu-gins*, nu *blúgi*.

blugi, v. **blue-jeans.**

blumaren, v. **bleumarin.**

boaiou, nu *baieu* (originalul francez este scris cu *og*, pronunțat *oai*: *boyau*, iar ultimele două sunete sînt pronunțate *o*, care, în finala substantivelor, devine normal în românește *-ou*).

Bogotá, nu *Bogóta*.

Boieriu, în trei silabe *(bo-ié-riu)*, nu în patru *(bo-ie-ri-u)*: nu e de felul numelor *Gheorghiu*, *Vasiliu*, ci e o formă regională a numelui *Boieru*.

bojdeucă se pronunță în trei silabe *(boj-déu-că)*, nu în patru *(boj-de-ú-că)*.

bórhot, nu *borhót*.

Bótev (conform originalului bulgar), nu *Botév*.

boton, v. **buton.**

brocart, nu *brocat*; greșeala, ce e drept, nu e a noastră, ci a francezilor, care, împrumutînd cuvîntul italian *broccato*, l-au transformat pe de o parte în *brocat*, pe de alta în *brocart*.

brocat, v. **brocart.**

brusculadă, v. **busculadă.**

Bruxelles se pronunță corect *brüsél*, nu *brúxel*.

București, articulat *Bucureștiul*. Este foarte adevărat că a fost creat ca un plural: „oamenii, urmașii lui Bucur". Dar, fiind numele unei singure localități, a devenit cu timpul singular. Este adevărat și că se zice *Bucureștii Noi*, dar în alte împrejurări nu se poate adăuga un adjectiv la plural. A încercat Camil Petrescu să o facă, în „Un om între oameni": *fac una de urlă mîine toți Bucureștii*, dar ne întrebăm: cîți București există? Alții zic *tot Bucureștii*, ceea ce e ușor de văzut că nu merge. Singura soluție este să formăm singularul *Bucureștiul* și să-l asociem cu un adjectiv la singular.

Bucureștii, v. **București.**

bulentin, v. **buletin.**

buletin (din fr. *bulletin*), nu *bulentin*.

busculadă, nu *brusculadă*: nu are nimic de-a face cu *brusc* (originalul francez este *bousculade*).

butélie, nu *butelie* (cuvîntul nu conține sufixul *-ie*: provine din fr. *bouteille*, care are accentul pe primul *e*).

butoane, v. **buton.**

buton (din fr. *bouton*), nu *boton*; pluralul este *butoane* numai cu înțelesul din tehnică, iar pentru obiectul folosit la îmbrăcăminte, pluralul este *butoni*.

butoni, v. **buton.**

C

cabanos, nu *gabanos* (provine din pol. *kabános*).

cabrioletă, nu *gabrioletă* (se pornește de la fr. *cabriolet*).

cadru înseamnă „pătrat" (din lat. *quadrum*), apoi „ramă", dacă nu pătrată, cel puțin dreptunghiulară; de aici se ajunge la formule ca: *în cadrul facultății*, *în cadrul congresului*. Toate bune, dar trebuie evitată expresia *în cadrul ciclului*, avînd în vedere că ciclul e rotund.

cafeină (derivat de la *cafea*), nu *cofeină*.

(a) califica, pers. 3 *califícă*, nu *calífică* (vezi *Introducerea*).

calitate (din lat. *qualitas*) înseamnă „fel de a fi", prin urmare *o nouă calitate* nu e greșit; dar la plural, *calități*, se folosește numai cu sensul de „însușiri bune", deci *calități bune* e pleonastic.

caltaboș, nu *cartaboș*. Originea cuvîntului nu e cunoscută cu siguranță, dar pare probabil că e înrudit în vreun fel cu rus *kolbasa*. În tot cazul, nu are nimic comun, ca origine, cu *carne*.

cantitate: este pleonastică formula *o cantitate de o sută de vagoane*, deoarece e clar pentru oricine că o sută de vagoane constituie o cantitate.

capacitate este „faptul de a putea cuprinde", apoi „faptul de a fi în stare să execuți ceva", nu „fabrică".

Capitól, sau, și mai bine, *Capitoliu* (din lat. *Capitolium*), nu *Capítol* (nume propriu, cu totul altceva decît substantivul comun *capitol*).

capod, v. **capot.**

capot (din fr. *capot*), nu *capod*.

Cápri, nu *Caprí*.

caractér, nu *carácter*; cuvîntul e de origine grecească, cu accentul pe *e*, și a trecut prin latină în franceză, tot în forma aceasta. În latinește, la nominativ, accentul e pe silaba a doua, dar noi nu ne luăm după nominativ, ci după celelalte cazuri. Ce e drept, în germană, se pune accentul pe cel de-al doilea *a*, dar la noi termenul nu a venit din germană (pentru că în germană se începe cu *ch*, care ar fi dat la noi *h*), ci din fr. *caractère*.

Caragiu (nume macedoromân: „negriciosul") trebuie pronunțat în trei silabe *(ca-rá-giu)*, nu în patru *(ca-ra-gi-u)*.

caramea, v. **caramelă.**

caramelă, nu *caramea* (nu e de felul lui *măsea*, **pl.** *măsele*, ci finala *-lă* face parte din termenul al doilea al compusului; la bază e lat. *mel* „miere”).

cartaboș, v. **caltaboș**.

casă, pl. *case*, nu *căși* (această din urmă formă este arhaică, dar astăzi e caracteristică pentru vorbirea inculta).

caserie, v. **casierie**.

casierie, nu *caserie*, căci e un derivat de la *casier*, care, la rîndul său, e format de la *casă*, cu sufixul *-ier*.

(a) cauza se întrebuințează numai cu complement direct (*a cauza dureri, neplăceri* etc.), nu izolat, deci e greșit spus *vinul îmi cauzează;* dealtfel, *a cauza*, spre deosebire de *a dăuna*, se poate întrebuința și pentru lucruri plăcute, ca și originalul francez *causer*.

cauzal nu trebuie confundat cu *cazual:* primul derivă de la *cauză* și înseamnă „privitor la cauze”, iar al doilea derivă de la *caz* și înseamnă „întîmplător” sau „privitor la cazul gramatical”.

căpșună, pl. *căpșune*, nu *căpșuni* (care e pluralul de la numele plantei).

căpșuni, v. **căpșună**.

cărdășie, nu *cîrdășie* (nu e derivat de la *cîrd*, ci de la *cardaș*, cuvînt arhaic care înseamnă „camarad”).

căși, v. **casă**.

cea ce, ceace, v. **ceea ce**.

cearceaf, v. **cearșaf**.

cearșaf, nu *cearceaf* (originalul turcesc este *çarşaf*).

ceasla, v. **șasla**.

céea cé, nu *ceá ce* și, cu atît mai puțin *ceáce:* partea întîi a compusului este demonstrativul *(a)ceea*.

Centrocoop, nu *Centrocop:* e scurtat din *centrala cooperativelor*. Vezi și *cooperativă*.

Centrocop, v. **Centrocoop**.

cereale, în patru silabe *(ce-re-a-le)*, nu în trei *(ce-rea-le)*.

cérere, nu *cerére* (e de la verbul de conjugarea a III-a, *a cere*).

Cernavodă, nu *Cernavoda;* e adevărat că originalul slav, care înseamnă „apă neagră”, e cu *a* final, dar acesta este accentuat în slavă; din momentul în care nu-l mai accentuăm, nu are nici un rost să mai pronunțăm cu *a*.

(a) certifica, pers. 3 *certífică*, nu *certifícă* (vezi *Introducerea*).

cescuță, v. **ceșcuță**.

ceșcuță (diminutiv de la *ceașcă*), nu *cescuță* (nu e nici un motiv să schimbăm pe *ș* în *s*).

cf., pronunțat *cónfer* (cuvînt latinesc, care înseamnă „pune alăturea”, deci „compară”), nu *conform*, ceea ce înseamnă că urmează un acuzativ, nu un dativ.

chei, cum spune aproape toată lumea, nu *cheu*, cum spun marinarii.

chepeng (din tc. *kepenk)*, nu *chipeng*.

chermesă, nu *chermeză* (cuvînt flamand, luat de noi din franceză, unde se scrie *kermesse*, deci se prununță cu *s;* partea întîi a compusului este flamandul *kerk* „biserică”, iar partea a doua este cuvîntul pe care l-am adoptat sub forma *mesă* „slujbă bisericească”).

chermeză, v. **chermesă**.

cheu, v. **chei**.

chewing-gum („gumă de mestecat”), cuvînt englezesc, pronunțat *ciùing-gam*, nu *ciungă*.

chibrit „bețișor de lemn cu care se aprinde focul”, greșit folosit pentru a denumi cutia. Pluralul e *chibrituri*, nu *chibrite*.

chibrite, v. **chibrit**.

Chicago se pronunță *șicago*, nu *cicago*.

chiftea (din turc. *köfte)*, nu *piftea* (cei care pronunță cu *p-* își închipuie că e un cuvînt de felul lui *piept, picior*, pronunțate rustic *chept, chicior)*.

chihlibar (din turc. *kehlibar)*, nu *chihlimbar* (cum e în *Îndreptar)*, nici *chilimbar*.

chihlimbar, v. *chihlibar*.

Chile se pronunță corect *cile*, nu *cili*, nici *kile*.

chilimbar, v. **chihlibar**.

chiosc, v. **chioșc**.

chioșc (din tc. *köşk)*, nu *chiosc*. E adevărat că în franțuzește, unde cuvîntul e de asemenea împrumutat din turcește, se pronunță cu *s*, deoarece franceza nu are grupul de sunete *șk*, dar aceasta nu ne privește.

chipeng, v. **chepeng**.

chiuvetă, vezi **cüvetă**.

choix à la crème, v. **chou à la crème**.

chou à la crème (expresie franceză, numele unei prăjituri). Am văzut acum cîtăva vreme la un restaurant, scris pe listă, *șoala crem*. Acum, la cofetării, expresia a fost analizată și s-a ajung la scrierea *choix à la crème;* dar *choix* înseamnă „alegere”!

cicatrice (după originalul latin), nu *cicátrice*.

ciment, nu *ţiment* (cuvîntul este de origine latină, iar pronunţarea cu *ţ* este germană).

cireaşă, pl. *cireşe*, nu *cireşi* (care e pluralul de la numele pomului).

cireşi, v. **cireaşă.**

cismar, v. **cizmă.**

cismă, v. **cizmă.**

cismărie, v. **cizmă.**

citronadă, nu *sitronadă*. Ne luăm, ca de obicei, după felul cum scriu francezii, *citronade*, şi după felul cum apare rădăcina în latineşte, nu după felul în care pronunţă francezii, cu *s-*; dealtfel avem din aceeaşi rădăcină cuvintele *citric*, *citrat*, cu *c-*, şi e preferabil să nu le despărţim.

ciungă, v. **chewing-gum.**

civil (din lat. *civilis)*, nu *ţivil.*

cizmă (în acord cu originalul maghiar), nu *cismă;* la fel trebuie scrise şi pronunţate derivatele *cizmar*, *cizmărie*, nu *cismar*, *cismărie*.

cirdăşie, v. **cărdăşie.**

claun, v. **clovn.**

clinic înseamnă „cu pat", „de pat" (provine din grecescul *kline* „pat"), iar *spital* este instituţia medicală în care bolnavii sînt ţinuţi în pat, deci formula *spital clinic*, răspîndită în prezent, este pleonastică.

clovn, nu *claun* (cuvîntul este de origine engleză; în englezeşte se scrie *clown* şi se pronunţă aproximativ *clăun*, dar la noi s-a generalizat scrierea *clovn* cu pronunţarea respectivă).

cnocdaun, v. **knock down.**

cnocaut, v. **knock out.**

codevălmăşie, v. **devălmăşie.**

cofeină, v. **cafeină.**

coleg: formula curentă azi *el şi alţi colegi ai lui* duce la ideea că „el" este propriul său coleg.

coloare, v. **culoare.**

combaină, v. **combină.**

combină, nu *combaină* (nu are nici un rost să pronunţăm englezeşte un cuvînt romanic, derivat de la *a combina*. pentru a cărui rădăcină vezi *binoclu)*.

(a) comemora a însemnat întîi „a-şi aduce aminte", „a pomeni", apoi s-a ajuns la „a face o sărbătoare pentru ceva din trecut". E greşit însă *comemorăm o sută de ani de la naşterea lui Sadoveanu*, căci nu comemorăm anii, ci pe Sadoveanu.

(a) comenta înseamnă „a discuta în amănunte", nu „a bombăni", „a protesta" şi, cu atît mai puţin, „a bîrfi".

companie, pl. *companii*, nu *compănii* (vezi explicaţia la *cravată)*.

compănii, v. **companie.**

competitivitate, nu *competivitate* (e derivat, cu sufixul *-itate*, de la *competitiv*, iar acesta, cu sufixul *-iv*, de la forma originară a lui *competiţie)*.

competivitate, v. **competitivitate.**

(a se) complace, v. **(a se) complăcea.**

(a se) complăcea, nu *a se complace* (e format de la *a plăcea*, verb de conjugarea a II-a).

complect, v. **complet.**

(a) complecta, v. **(a) completa.**

complementar, nu *complimentar* (e derivat de la *complement* „adaos", nu de la *compliment* „cuvînt de laudă").

complet (din fr. *complet*, lat. *completus)*, nu *complect*.

(a) completa, nu *a complecta* (vezi *complet)*.

complimentar, v. **complementar.**

condescendenţă nu înseamnă „respect", cum cred unii (şi DEX), ci „atitudine binevoitoare faţă de un inferior" (edin aceeaşi familie cu *a descinde*, care înseamnă „a coborî").

confrontativ, v. **confruntativ.**

confruntativ, nu *confrontativ* (trebuie tratat la fel cu *a confrunta*, neologism care s-a orientat după *frunte* şi *a înfrunta*, moştenite din latineşte).

conjectură, v. **conjunctură.**

conjunctură „gruparea împrejurărilor care constituie o situaţie momentană", nu *conjectură*, care e corect numai cu înţelesul de „ipoteză, presupunere". Cele două substantive au comun numai prefixul *con-*, iar temele prezintă două verbe diferite în latineşte: *conjunctură* e de la *iungere* „a lega", iar *conjectură*, de la *iacere* „a arunca".

(a) conrespunde, v. **(a) corespunde.**

conrupt, v. **corupt.**

consanguin, v. **consangvin.**

consangvin, nu *consanguin*, vezi *sangvin*.

(a) consta, pers. 3 sg. ind. prez. e *constă*, nu *cónstă* (verbul e derivat de la *a sta*, cu prefixul *con-)*.

(a) constipa, nu *a constupa:* nu are nimic comun cu *a astupa*, punctul de plecare este lat. *constipare*.

(a) constupa, v. **(a) constipa.**

(a) consulta înseamnă „a cere un sfat". iar la reflexiv, *(a se) consulta* este același lucru cu *a se sfătui*. Greșit se zice *doctorul m-a consultat*, cu înțelesul de „m-a examinat".

conștiință (cu doi *i* vocalici), vezi *știință*.

containăr, v. **conteinăr.**

conteinăr, nu *containăr:* cuvîntul este englezesc, se scrie în englezește *container*, dar se pronunță *conteinăr*.

contigent, v. **contingent.**

contingent (din fr. *contingent)*, nu *contigent*, nici *cotigent)*.

continu, v. **continuu.**

(a) continua înseamnă „a merge mai departe", prin urmare *a continua mai departe* este pleonastic.

continuu (din lat. *continuus)*, nu *continu*. Aici se ridică o problemă complicată : verbul latinesc *continere* are mai multe înțelesuri, după rolul atribuit prefixului *con-*, de exemplu, înseamnă „(cuprins) în sine" (de unde neologismul *a conține)*, sau „a opri" (de unde verbul moștenit *a conteni*, care a dat derivatul *necontenit*, adică „neîncetat"); pe de altă parte, de la *continuu* „neîntrerupt", s-a format *încontinuu*, pe care unii îl pronunță *incontinuu*, ceea ce ar trebui, de fapt, să fie negativul lui *continuu;* cel mai bine ar fi să renunțăm atît la *încontinuu*, cît și la *incontinuu*, de vreme ce *continuu* e suficient pentru a exprima ideea.

contoar, v. **contor.**

contor „aparat de calculat" (din fr. *compteur)*, nu *comptoar*, care înseamnă „birou de comerț" (din fr. *comptoir)*.

contumacie, nu *contumácie* (e format cu sufixul *-ie)*, de la fr. *contumace*.

cooperativă, nu *coperativă* (e format de la *opera* cu prefixul *co-)*.

cooproprietar, v. **coproprietar.**

(a) coopta, nu *a copta* (e format din *a opta* cu prefixul *co-)*.

(a) coparticipa e pleonastic, de vreme ce nu se poate participa decît împreună cu alții, prin urmare *co-* e de prisos.

coperativă, v. **cooperativă.**

copertă, pl. *coperte*, nu *coperți* (la femininele noi, nu se mai formează pluralul cu *-i*, vezi *cravată)*.

coperți, v. **copertă.**

coproducție e greșit : sînt doi sau mai mulți producători numiți *coproducători*, pentru că produc împreună, dar producția e una singură, nu împreună cu alta.

coproprietar, nu *cooproprietar* (e format din *proprietar* cu prefixul *co-)*.

copta, v. **coopta.**

coraj, v. **curaj.**

coraport e greșit : cineva e *coraportor*, pentru că a făcut împreună cu altcineva un raport, dar raportul e unul singur, sau, dacă fiecare dintre cei doi raportori a făcut cîte un raport, ele sînt independente unul de altul.

coreferat e greșit, întocmai ca *coraport.*

corent, v. **curent.**

(a) corespunde, nu *a conrespunde* (încă din latinește *con-* urmat de *r-* a devenit *cor-)*.

corigent, nu *corijent* (este adevărat că în franțuzește *corriger* „a corija" se pronunță cu *j*, dar *corigent* e din latinescul *corrigens)*.

corijent, v. **corigent.**

córoner, nu *coróner*, nici *coronér*, cum e în DEX (cuvîntul nu e românesc, ci englezesc, și deci trebuie pronunțat englezește).

corupt, nu *conrupt* (din lat. *corruptus;* vezi explicația de la *corespunde)*.

corvadă, nu *corvoadă* (cum e în *Îndreptar) :* ultima formă e nejustificată, indiferent dacă pornim de la it. *corvada* sau de la fr. *corvée*. Dealtfel, pluralul e numai *corvezi*.

corvoadă, v. **corvadă.**

cotigent, v. **contingent.**

craca, v. **cracauer.**

cracauă, v. **cracauer.**

cracauer (cuvînt german, *Krakauer* „din Cracovia", pronunțat *krakauăr)*, nu *cracauă* (unii, pornind de la forma greșită, articulată, deci *cracaua*, au refăcut o formă nearticulată *cracá*, după modelul *măsea, măseaua)*.

cratér, nu *cráter* (accentul e pe finală în franceză, de unde am luat noi cuvîntul, și de asemenea în greaca veche, de unde a fost format ; în latină, accentul e pe *e* la celelalte cazuri decît nominativul ; numai în germană este pe *a)*. *Îndreptarul* admite ambele accentuări.

cratiță, pl. *cratițe*, nu *crătiți* (această din urmă formă este incultă).

cravată, pl. *cravate*, nu *cravăți* (procedeul de formare a pluralului cu *-i* și cu schimbarea lui *a* în *ă* nu mai funcționează la neologisme).

cravăți, v. **cravată**.

crătiți, v. **cratiță**.

(a) crea, nu *a creia* (originalul latin e *creare)*; pers. 3 sg. ind. prez. e *creează* (în trei silabe: *cre-ea-ză*, nu în două: *crea-ză)*.

creație, în patru silabe *(cre-a-ți-e)*, nu în trei *(crea-ți-e)*.

crează, v. **crea**.

creia, v. **crea**.

creier, nu *crier*.

creion, nu *creon* (provine din fr. *crayon*, pronunțat cu *ei)*.

creon, v. **creion**.

crenvirșt, v. **crenvurșt**.

crenviși, v. **crenvurșt**.

crenviști, v. **crenvurșt**.

crenvurșt, nu *crenvirșt*, nici *crenviști*, sau *crenviși* (la bază este un cuvînt german din Austria, format din *Kren* „hrean" și *Wurst* „cîrnat"; ce e drept, pluralul german e cu *ü*, *Würste*, dar noi formăm pluralul românește, cu *i* final, și nu e nici un motiv să pornim de la pluralul german).

crepúscul, nu *crepuscúl* (chiar dacă am luat cuvîntul din franțuzește, unde accentul este pe cel de-al doilea *u*, noi accentuăm ca în originalul latin, deci pe primul *u)*.

crevet, v. **crevetă**.

crevetă, pl. *crevete*, nu *crevet*, pl. *creveți* (originalul francez, *crevette*, e feminin).

crier, v. **creier**.

cuban, nu *cubanez*: nu există un sufix *-anez*.

cubanez, v. **cuban**.

cucurbitacee, nu *curcubitacee* (la bază e lat. *cucurbita* „dovleac").

cucútă, nu *cúcută* (originalul latin avea accentul pe silaba a doua).

culoare, nu *coloare* (vine din fr. *couleur*; totuși se zice *a colora*, cu *o* în prima silabă, după modelul latinesc).

cult, ca adjectiv, are pluralul feminin *culte*, dar ca substantiv neutru, are pluralul *cúlturi*; afară de aceasta, substantivul înseamnă „sentiment religios", „adorare religioasă", deci formula *culte religioase* este de două ori greșită.

culte, v. **cult**.

cúmul (conform accentuării originalului latin), nu *cumúl*.

cunoștiință, v. **cunoștință**.

cunoștință, nu *cunoștiință* (*știință* și *conștiință* au doi *i*, pentru că în aceste două cazuri sufixul *-ință* se adaugă la tema *ști-*, deci primul *i* face parte din temă, iar al doilea din sufix, pe cînd la *cunoștință*, sufixul *-ință* se adaugă la tema *cunoșt-* din *a cunoaște*, deci fără *i)*.

curaj, nu *coraj* (din fr. *courage)*.

curcubitacee, v. **cucurbitacee**.

curent, nu *corent* (din fr. *courant)*.

cüvetă, eventual *chiuvetă*, nu *ghivetă*, nici *ghiuvetă* (originalul francez este *cuvette)*.

cuviincios, nu *cuvincios* (e format de la *cuviință*, unde *vi-* este rădăcina verbului *a veni*, iar *-ință*, sufix, deci trebuie doi *i)*.

cuvincios, v. **cuviincios**.

D

dar, v. **însă**.

dáfin, nu *dafín* (în toate limbile care cunosc cuvîntul, accentul este pe *a)*.

dantist, v. **dentist**.

(a) decima înseamnă „a omorî unul din zece" (e derivat în latinește de la *decem* „zece"), deci e greșit spus *i-a decimat pe toți* sau *i-a decimat pînă la unu*.

decît și **numai** se întrebuințează paralel, primul după o negație, al doilea după un verb afirmativ. Deci *n-am decît doi lei* și *am numai doi lei*. E greșit și *am decît doi lei* și *n-am numai doi lei*.

defect este substantiv (conform originalului latin *defectus* „lipsă"), nu adjectiv cu înțelesul de „stricat".

defecțiune este „părăsirea unui aliat sau a unei acțiuni", nu „stricare" (nu e derivat de la *defect*, căci sufixul *-iune* nu se întrebuințează așa); *defecțiune* provine din latinescul *defectio*.

(a) degaja înseamnă „a elibera"; în limbajul sportiv se zice greșit *a degaja balonul* cu înțelesul de „a trimite mingea departe"; de fapt, *se degajează terenul*, nu *balonul*.

(a) delapida, v. **(a) dilapida.**

delicios are patru silabe *(de-li-ci-os*, fiind derivat de la *deliciu)*, nu trei *(de-li-cios)*.

deliciu are patru silabe *(de-li-ci-u)*, conform originalului latin *(delicium)*, nu trei *(de-li-ciu)*.

delicvent, v. **delincvent.**

delincvent, nu *delicvent;* nu se porneşte de la *delict;* în latineşte, prezentul, deci şi participiul prezent care e la baza cuvîntului nostru, are un *n*, care nu mai apare la supin, de unde e format derivatul pe care noi l-am împrumutat sub forma *delict*.

dentist, nu *dantist;* pentru cuvintele franceze de origine latină se porneşte în general de la forma scrisă, care e mai apropiată şi de latină şi de română decît cea pronunţată (francezii scriu *dentiste* şi pronunţă *dantist)*.

(a) depila înseamnă „a curăţa de păr" (din fr. *dépiler)*, deci e greşit spus *prune depilate* cu înţelesul de „prune curăţate de coajă" (aici s-a pornit de la fr. *peler*, care e din aceaşi rădăcină cu *peau* „piele" şi cu *piele* al nostru).

de puţin, v. **puţin.**

desagi e feminin, nu masculin, fiind pluralul de la *desagă*.

(a) descheia, nu *a deschia* (fiind derivat de la *cheie)*.

(a) deschia, v. **(a) descheia.**

(a) deschide, nu *a deşchide* (format cu prefixul *des-)*. În limbajul sportiv se întîlneşte expresia *X îl deschide pe Y*, cînd un jucător pasează altuia mingea ; formula este greşită. S-a pornit de la expresia franceză *ouvrir sur*, unde *sur* nu înseamnă „pe", ci „înspre", deci e vorba de „a deschide (înaintarea) înspre...".

deseară, nu *diseară* (prefixul este *de-*, nu *di-)*.

desemn, v. **desen.**

(a) desemna, v. **(a) desena.**

desen, nu *desemn:* s-a încercat aranjarea după *semn* (care e moştenit din lat. *signum)*, dar n-a prins ; dealtfel, nici în franţuzeşte, de unde provine *desen*, nu s-a păstrat legătura între *dessin* „desen" şi *signe* „semn".

(a) desena „a face un desen" (vezi *desen)*, nu *a desemna*, care e corect, dar cu înţelesul de „a indica, a numi pe cineva într-o funcţie".

(a) desfiinţa, nu *a desfinţa* (vezi explicaţiile date la *(a) înfiinţa)*.

(a) desfinţa, v. **(a) desfiinţa.**

(a) despera, nu *a dispera;* prima formă vine din latineşte, dar poate fi interpretată şi ca formată în româneşte, de la *a spera;* cea de-a doua vine probabil din italiană, dar poate fi înţeleasă şi ca pronunţare regională românească a celei dintîi.

(a) despiedeca, v. **(a) despiedica.**

(a) despiedica, nu *a despiedeca*, de vreme ce zicem *piedică*, nu *piedecă*.

(a) despuia, nu *a despoia:* în cuvintele moştenite din latineşte, *o* neaccentuat a devenit *u*, deci zicem corect *despoi, despoaie*, dar *despuiem, a despuia*.

(a) deşchide, v. **(a) deschide.**

detail, v. **detaliu.**

detailat, v. **detaliat.**

detaliat, nu *detailat* (e din fr. *détaillé*, dar forma românească s-a orientat după *detaliu)*.

detaliu, nu *detail* (e din fr. *détail*, dar aranjat după originalul latin, ca şi *talie*, din fr. *taille*, care provine din aceeaşi rădăcină cu *detaliu)*.

(a) determina, pers. 3 sg. ind. prez. *determină*, nu *determină* (vezi forma fără prefix *(a) termina)*.

devălmăşie, nu *codevălmăşie* (un obiect în devălmăşie nu poate fi avut decît împreună cu alţi posesori, deci prefixul *co-* aici e pleonastic).

dezastros, nu *dezastruos* (această din urmă formă este totuşi recomandată de *Îndreptar)*; nimic nu justifică adăugarea unui *u* (originalul francez nu-l are).

dezastruos, v. **dezastros.**

dezident, v. **disident.**

dialog „convorbire", nu numai între două persoane, cum se crede uneori, ci şi între mai multe *(dia-* nu înseamnă „doi", ci „între").

diaree, nu *diarie* (forma cu *e* este justificată prin intermediarul latin şi francez şi explicabilă prin originalul grec, care avea diftongul *oi;* s-ar putea ca forma cu *i* să fie mai veche în româneşte, deci explicabilă nu printr-o greşeală, ci prin împrumut direct din greaca mai nouă, unde diftongul *oi* a devenit *i)*.

diarie, v. **diaree.**

dicotomie, v. **dihotomie.**

dihotomie, nu *dicotomie* (prima parte a compusului este gr. *dikha* „împărţit în două", pe care îl avem în *dihonie)*.

(a) dilapida, nu *a delapida;* originalul latin e *dilapidare*, iar forma intermediară franceză e *dilapider*. Prefixul e *dis-*, care arată împrăştierea, iar rădăcina e lat. *lapis*, cu genitivul *lapidis* „piatră". Înţelesul primar a fost „a împrăştia pietre".

dilemă înseamnă „obligaţie de a alege între două soluţii (de obicei ambele neplăcute)", nu „încurcătură, greutate în general", deci este greşit spus *sînt într-o mare dilemă de bani*.

Dimítrie (conform accentuării originalului grecesc şi a intermediarului slav), nu *Dimitríe*.

díplomă (conform cu originalul grecesc), nu *diplómă*.

diréctor (subst.), nu *directór; directór* (adj.), nu *diréctor*.

diseară, v. **deseară**.

disertaţie, nu *dizertaţie* (în latineşte şi în franţuzeşte e cu doi *s*).

disident, nu *dizident*, nici *dezident;* modelul francez, *dissident*, e din latineşte, unde *dis-* e prefixul care arată despărţirea, iar *sedeo* este „a şedea".

(a) dispare, v. **(a) dispărea**.

(a) dispărea, nu *a dispare* (e format ca *(a) părea*, vezi acest cuvînt).

(a) dispera, v. **(a) despera**.

(a) displace, v. **(a) displăcea**.

(a) displăcea, nu *a displace* (e format de la *(a) plăcea*, vezi acest cuvînt).

dizertaţie, v. **disertaţie**.

dizident, v. **disident**.

doamna se foloseşte corect numai cu numele de familie (de obicei al soţului), chiar dacă la mijloc se pune şi prenumele soţiei, deci *doamna Popescu, doamna Maria Popescu;* eventual se poate spune numai *doamnă, doamna*, dar în nici un caz numai cu prenumele: *doamna Maria*. Desigur, modelul a fost furnizat de obiceiul franţuzesc (vezi *madam*). Ce e drept, în limba veche, soţiile voievozilor erau numite *Doamna Oltea, Doamna Stanca*, dar aici *doamna* era echivalent cu „soţia domnului" şi pe atunci nu existau nume de familie.

doar, v. **(a se) mărgini**.

Dóbrogea, nu *Dobrógea*.

doctorantură, v. **doctorat**.

doctorat, nu *doctorantură* această din urmă formă e copiată după *aspirantură*, format cu sufixul *-ură* de la *aspirant*, dar *doctorant* nu există.

dóctoriţă (format în româneşte de la *dóctor*), nu *doctoríţă*.

Doi Mai, v. **Două Mai**.

dolicocefal, v. **dolihocefal**.

dolihocefal, nu *dolicocefal* (partea întîi a compusului este gr. *dolikhos* „lung").

Două Mai (numele unei localităţi din Dobrogea), nu *Doi Mai*, de vreme ce se zice *în ziua de două mai*.

drajele, v. **drajeu**.

drajeu, pl. *drajeuri*, nu *drajele*. Este adevărat că originalul francez *(dragée)* este feminin, dar nu este nici pe departe singurul caz în care un feminin francez devine în româneşte neutru. Dealtfel, ca să avem pluralul *drajele*, ar trebui ca singularul să fie *drajea*, iar această formă nu există.

dresură e format de la *a dresa*, cu sufixul *-ură* (accentuat pe *u*)*;* la plural se aude uneori *drésuri de animale;* în felul acesta, cuvîntul devine pluralul lui *dres* „reparat, reparaţie", sau „fard, cosmetic".

Dreyfus se pronunţă corect *drefűs*, nu *dráifus* (chiar dacă numele este de origine germană, e purtat de un francez şi deci trebuie pronunţat franţuzeşte).

duminică (conform accentuării originalului latin), nu *dúminică*.

E

ecsecrabil, v. **execrabil**.

ecserciţiu, v. **exerciţiu**.

ecsista, v. **exista**.

ecuator trebuie pronunţat în trei silabe *(e-cua-tor)*, ca în latină şi în franceză, nu în patru *(e-cu-a-tor)*, cum e în *Îndreptar*.

ecuaţie trebuie pronunţat în patru silabe *(e-cua-ţi-e)*, ca în latină şi în franceză, nu în cinci *(e-cu-a-ţi-e)*, cum e în *Îndreptar*.

(a) edifica, pers. 3 sg. ind. prez. *edifică*, nu *edifícă* (vezi *Introducerea*).

eficent, v. **eficient**.

eficient (din lat. *efficiens*), nu *eficent*.

egrasie, v. **igrasie**.

(a) egzagera, v. **(a) exagera**.

Eiffel se pronunţă corect (franţuşeşte) *efél*, nu *áifăl*, indiferent de originea numelui.

emerit nu înseamnă „meritos”, ci „care și-a îndeplinit sarcina”, „care s-a retras din activitate”, ca originalul latin *emeritus* (vezi *Introducerea*).

emisfer, v. **emisferă**.

emisferă (format din elementele vechi grecești *hemi-* „jumătate” și *sphaira* „sferă”), nu *hemisferă; h* nu se mai pronunță nici în grecește, nici în limbile romanice apusene. Ce e drept, în alte compuse primul element rămîne *hemi-*, dar nu aici. Mai grav este că unii medici zic *(h)emisfer cerebral*. E adevărat că Gr. Alexandrescu, în „Cîinele soldatului”, scrie *emisferul nostru*, greșit: odată ce zicem *sferă*, nu *sfer*, nu avem nici un motiv să suprimăm pe *-ă* de la *emisferă*.

(a) enerva, nu *a inerva* (această din urmă formă e folosită pe de o parte de oamenii inculți, care pronunță pe *e* neaccentuat ca *i*, pe de altă parte de unii medici, care o justifică cu argumentul că e vorba de „a intra” în nervi, nu de a ieși; dar există și verbul *a inerva*, cu înțelesul de „a forma rețeaua de nervi a unui organ” (din fr. *innerver)*.

Envér, nu *Énver*.

epócă, nu *épocă*. Provine din fr. *époque*, împrumutat, la rîndul lui, din greaca veche. Ce e drept, *o* era scurt în grecește și, dacă termenul ar fi fost împrumutat în latină, accentul ar fi fost mutat pe *e*. Dar în latinește cuvîntul nu e atestat. Italienii au procedat cum ar fi făcut-o romanii și zic *épоca*. Probabil de aici vine la noi varianta cu accentul pe inițială. Dar noi am făcut împrumutul din franceză și se cuvine să și accentuăm ca francezii.

(a) escalada înseamnă „a trece peste un obstacol (un gard, un zid etc.), nu „a crește”, „a dezvolta”, deci se spune greșit *escaladarea războiului*.

escavator, v. **excavator**.

eschibiție, v. **exhibiție**.

escroc (din fr. *escroc)*, nu *excroc*.

escursie, v. **excursie**.

esperență, *esperiență*, v. **experiență**.

(a) esplota, v. **(a) exploata**.

(a) esprima, v. **(a) exprima**.

(a) etala înseamnă „a expune (pentru vînzare) în mod pretențios, pentru a atrage atenția”, nu „a expune” pur și simplu. *A se etala* este „a se tolăni”.

eterogen, nu *heterogen*; e adevărat că originalul vechi grecesc începe cu *heteros* „altul”, dar *h* nu mai e pronunțat nici în grecește, nici în limbile romanice.

exact se pronunță *egzact*, nu *ezact*.

(a) exagera se pronunță *a ecsagera*, nu *a egzagera*.

examen se pronunță *egzamen*, nu *ezamen*, nici *esamen*.

excavator (din fr. *excavateur)*, nu *escavator*.

excelent, pronunțat *ecscelent*, nu *ecșcelent*.

excroc, v. **escroc**.

excursie, nu *escursie* (din fr. *excursion*, lat. *excursio)*; pronunțarea greșită întunecă înțelesul prefixului *ex-* „afară”.

execrabil se pronunță *egzecrabil*, nu *ecsecrabil*.

(a) executa, nu *a ezecuta*.

exemplu pronunțat *egzemplu*, nu *ecsemplu*, nici *ezemplu*.

(a) exercita, pers. 3 ind. prez. *exércită* (conform accentuării originalului latin), nu *exercită*.

exercițiu, pronunțat *egzercițiu*, nu *ecsercițiu*, nici *ezercițiu*.

exhibiție (din lat. *exhibitio)*, nu *eschibiție*.

(a) exista, pronunțat *egzista*, nu *ecsista*, nici *ezista*.

experiență (din lat. *experientia)*, nu *esperiență*, nici *esperență*.

(a) exploada, v. **(a) exploda**.

(a) exploata (din fr. *exploiter)*, nu *a esplota*.

(a) exploda, nu *a exploada*.

(a) exprima (conform originalului latin *exprimere)*, nu *a esprima*. *(A se) exprima* înseamnă „a-și face cunoscute gîndurile cu ajutorul vorbirii”, deci nu e corect să se adauge o propoziție completivă care să arate ce s-a spus: *m-am exprimat că...*

ezact, v. **exact**.

ezamen, v. **examen**.

(a) ezecuta, v. **(a) executa**.

ezemplu, v. **exemplu**.

ezercițiu, v. **exercițiu**.

(a) ezista, v. **(a) exista**.

F

fabrică, pl. *fabrici*, nu *făbrici* (la cuvintele noi nu se mai face schimbarea lui *a* în *ă*).

(a) face, pers. 1 pl. ind. prez. *fácem*, nu *făcém*.

fáctor (din lat. *factor*, cu accentul pe prima silabă), nu *factór*.

fals (din lat. *falsus)*, nu *falș* (ca în germană).

(a) falsifica, nu *(a) falșifica* (v. *fals)*; pers. 3 ind. prez. *falsifică*, nu *falsifică* (vezi *Introducerea)*.

falș, v. **fals.**

(a) falșifica, v. **(a) falsifica.**

familial „de familie", „al familiei", nu *familiar.*

familiar „cu care ești deprins", nu *familial.*

fastidios „plicticos", nu e totuna cu *fastuos* „plin de fast" (în latinește, *fastidium*, de la care derivă *fastidiosus* „fastidios", e format din *fasti-taedium*, ceea ce înseamnă „dezgust de fast").

făbrici, v. **fabrică.**

făcem, v. **(a) face.**

făraș (din turc. *faraș)*, nu *foraș.*

fărîmătură (de la *a fărîma)*, nu *firimitură.*

(a) felicita, pers. 3 ind. prez. *felicită* (conform accentuării latine), nu *felicită.*

femenin, v. **feminin.**

feminin, nu *femenin* (nu e format în românește de la *femeie*, care provine din lat. *familia*, ci în latinește, sub forma *femininus*, derivat de la *femina* „femeie").

fenomén, nu *fenómen* (este adevărat că în greacă și în latină accentul e pe *o*, dar noi am luat cuvîntul din franceză, unde se accentuează pe ultima silabă).

ferăstrău, nu *fierăstrău* (nu are legătură etimologică cu *fier)*.

fereastă, v. **fereastră.**

fereastră, nu *fereastă*, iar la pl. *ferestre*, nu *ferești.*

ferești, v. **fereastră.**

férigă (conform accentuării originalului latin), nu *ferigă.*

fierăstrău, v. **ferăstrău.**

ființă, nu *fință* (e format din tema verbului *a fi*, cu sufixul *-ință)*.

filé reproduce francezul *filet*, care înseamnă „mușchi", deci *mușchi file* e pleonastic.

filigram, v. **filigran.**

filigran, nu *filigram* (nu are nici o legătură cu *gram*; partea a doua înseamnă „bob" și este înrudită cu *granulă)*.

filosofie, v. **filozofie.**

filozofie, nu *filosofie* (e împrumutat, cu această pronunțare, din franceză; este adevărat că în grecește se pronunță cu *s*, dar, de vreme ce la noi nimeni nu zice așa, trebuie să scriem cu *z*). Unii explică scrierea cu *s* prin teama de a se face legătură cu grecescul *zophos* „întuneric", dar acest cuvînt nu e cunoscut în limbile moderne. Alții evită scrierea cu *z* ca să nu se vadă aici tema grecescului *zoon* „animal"; dar ce-ar fi, în cazul acesta, elementul final *-fie?*

fință, v. **ființă.**

firimitură, v. **fărîmătură.**

flagrant, adj., însemna în latinește *(flagrans)* „care arde", apoi „care sare în ochi", „care se vede", deci nu e corect *a prinde pe cineva în flagrant*, ci trebuie spus *în flagrant delict*, adică „în timp ce delictul se comite", sau, mai simplu, „asupra faptului".

flan (prăjitură, din fr. *flan)*, nu *flanc* (care înseamnă „latură", „coastă").

flanc, v. **flan.**

foarfec, v. **foarfece.**

foarfecă, v. **foarfece.**

foarfece, nu *foarfecă* (prima formă corespunde mai bine originalului latin). Nici varianta *foarfec* nu e corectă. Pluralul e tot *foarfece*, nu *foarfeci.*

foarfeci, v. **foarfece.**

for, sau *forum*, cu pluralul *foruri*, nu *forumuri (forum* este forma latină, cu *-um*, desinența de nominativ-acuzativ singular, iar *-uri*, în românește, este desinență de plural).

forumuri, v. **for.**

foraș, v. **făraș.**

fortuit înseamnă „întîmplător", deci greșit este întrebuințat în loc de *forțat*, cu care nu are nici o legătură etimologică.

frecție, v. **fricțiune.**

(a) freza, v. **(a) friza.**

fricțiune, nu *frecție* (nu avem în românește un sufix *-ție*, pe care să-l alipim la rădăcina *frec-*; dacă ar fi fost format în românește, cuvîntul ar fi avut forma *frecație*; *fricțiune* e împrumutat din fr. *friction)*.

(a) friza (din fr. *friser)*, nu *a freza*, care există, dar cu înțelesul de „a prelucra prin așchiere" (acesta e din fr. *fraiser)*.

frînghie (conform originalului latin *fimbria)*, nu *frînghie* (cum e în *Îndreptar)*.

fruct, nu *fructă* (ce e drept, numele de fructe sînt de obicei feminine, avînd alături un masculin, care e numele pomului;

dar *fructum* era neutru încă din latinește, poate pentru că nu are în paralel un nume de pom).

fructă, v. **fruct.**

(a) frusta, v. **(a) frustra.**

(a) frustra, nu *a frusta* (se pornește de la adverbul latin *frustra* „în zadar").

funeralii, nu *funerarii* (originea este în lat. *funeralia)*; *funerar* este corect folosit ca adjectiv (din lat. *funerarius)*, bineînțeles însă că pluralul feminin și neutru este *funerare,* nu *funerarii.*

funerarii, v. **funeralii.**

funicular, nu *furnicular* (nu are nimic de-a face cu *furnică,* ci este din aceeași rădăcină latină cu *funie).*

furnicular, v. **funicular.**

G

gabanos, v. **cabanos.**

gabrioletă, v. **cabrioletă.**

galantom (din fr. *galant homme* „om galant"), nu *galanton.*

galanton, v. **galantom.**

gamă este un șir de note muzicale, diferite una de alta; printr-o figură de stil, se folosește și pentru alte obiecte dispuse în serii, dar se spune greșit *o gamă variată,* căci gama nu poate fi altfel decît variată.

garderob e corect numai cu sensul de „dulap în care se țin hainele".

garderobă înseamnă „locul unde, în localurile publice, se depun obiectele de îmbrăcăminte folosite numai în afara locuințelor" și, de asemenea, „totalitatea costumelor pe care le are cineva", nu și „dulap de haine". Specializarea s-a produs în românește, căci francezul *garderobe* are toate sensurile discutate.

gaudeamus („să ne veselim"), cuvînt latinesc, se pronunță *gau-de-a-mus,* nu *ga-u-dea-mus.*

geantă, v. **jantă.**

gelozie „necazul provocat de convingerea că ființa iubită iubește pe altcineva"; unii îi dau greșit înțelesul de „invidie" față de cineva care reușește mai bine în probleme nelegate de dragoste.

genetiv, v. **genitiv.**

genitiv (în conformitate cu originalul latin *genitivus* și cu fr. *génitif)*, nu *genetiv.*

(a) gera (din fr. *gérer)* „a administra în locul altuia", nu *a gira,* care există (din it. *girare)*, dar înseamnă „a-și da girul", adică „a garanta că cineva va plăti o sumă pentru care se angajează".

gestapo, cuvînt german, se pronunță *ghestápo;* dacă însă i se pune la sfîrșit un *u,* necesar pentru forma articulată, e greșită scrierea cu *ge-,* căci cuvîntul devine românesc și deci se va citi cu *ge-;* urmează că trebuie scris *ghestapou* și pronunțat cu accentul pe *o.*

gestapou, v. **gestapo.**

ghestapou, v. **gestapo.**

ghilimele, nu *ghilimete.* E adevărat că provine din fr. *guillemet,* care ar fi trebuit adaptat sub forma *ghilemet,* dar pornindu-se de la forma pronunțată, s-a ajuns în românește la *ghilimea* și s-a format pluralul *ghilimele;* acum singularul nu se mai folosește.

ghiuvetă, v. **cüvetă.**

ghivetă, v. **cüvetă.**

gíngaș, nu *gingáș* (nu e format cu sufixul nostru *-aș,* ci e imprumutat din maghiară).

(a) gira, v. **(a) gera.**

giuvaer, nu *juvaer* (nu e de felul lui *a giuca* pentru *a juca,* ci provine din turc. *cevahir,* pronunțat *gevahir).*

Góvora, nu *Govóra.*

grape-fruit (compus englezesc) pronunțat *gréipfrut* (în două silabe), nu *gref,* nici *grep.*

gref, v. **grape-fruit.**

grep, v. **grape-fruit.**

H

halandala, v. **alandala.**

haltére, nu *háltere* (nu e din germ. *Halter* „care ține", ci din fr. *haltère,* care e de origine grecească).

hambal, v. **handbal.**

handbal, nu *hambal:* cuvîntul e german, compus din *Hand* „mînă" și *Ball* „minge".

hangara, v. **angara.**

harpíe, nu *hárpie* (e din greacă, trecut prin latină, apoi prin franceză, și peste tot accentul este pe *i*).

Hélsinki, nu *Helsínki* (accentul în finlandeză, ca și în maghiară, este totdeauna pe prima silabă).

hemisfer(ă), v. **emisferă.**

hemoragie : partea întîi a compusului este gr. *haima* „sînge", deci *hemoragie de sînge* este pleonastic.

hetairă (cuvînt din greaca veche) se pronunță în trei silabe *(he-tái-ră)*, nu în patru *(he-ta-í-ră)*, cum e prezentat în DEX.

heterogen, v. **eterogen.**

holéră (conform accentuării grecești), nu *hóleră*.

holocaust, în trei silabe *(ho-lo-cáust)*, nu în patru *(ho-lo-ca-úst)*; e cuvînt grecesc, format din *holo-* „întreg" și *kaustós* „ars".

Hondúras, nu *Hondur ás*.

Hrușcióv, nu *Hrúșciov*.

I

iaurd, v. **iaurt.**

iaurt (cuvînt turcesc), nu *iaurd*.

ibidem, cuvînt latinesc, înseamnă „tot acolo" și se folosește cînd se trimite de mai multe ori la același pasaj dintr-o publicație. Accentul corect este pe al doilea *i*, nu pe primul. De curînd am văzut într-o carte *apud ibidem*, evident greșit (vezi *apud*).

ideal, în trei silabe *(i-de-al)*, nu în două *(i-deal)*: noi am luat cuvîntul din franceză, iar acolo e din latina tîrzie, din tema de la care s-a format *idee*, cu *e* silabic.

identic, nu *indentic* (e derivat latinesc de la *idem* „același").

igenă, v. **igienă.**

igienă (din fr. *hygiène*), nu *igenă*.

igrasie (din ngr. *igrasia)*, nu *egrasie*.

Ilíci, nu **Ílici.**

(a) impieta înseamnă „a încălca drepturi, atribuții ale altora", nu „a comite o impietate" (cuvîntul nu e format de la *pios*, ci provine din franțuzește, unde e derivat de la *pied* „picior", deci înțelesul primitiv al cuvîntului a fost „a pune piciorul". E greșită pronunțarea *împieta*, deoarece cuvîntul nu e format în românește cu prefixul *în-*.

imposibilitate înseamnă „neputință", deci *imposibilitate de a putea* este un pleonasm.

imprecație înseamnă „blestem", nu „rugăciune" (e adevărat că e din tema latinului *precari* „a se ruga", dar prefixul *in-* are aici valoarea de „împotrivă").

(a) inagura, v. **(a) inaugura.**

(a) inaugura, nu *(a) inagura* (e format în latinește de la *augur)*.

(a) incasa, v. **(a) încasa.**

incontinuu, v. **continuu.**

(a) incrusta, nu *a încrusta* (prefixul *în-* e folosit numai la verbele formate în românește ; aici pornim de la fr. *incruster)*.

(a) incumba înseamnă „a apăsa pe cineva sau ceva" (vorbind despre o sarcină), nu „a pretinde", deci e greșit spus *misiunea aceasta incumbă multă muncă*.

indemn nu înseamnă „nedemn" ci „teafăr" (e format în latinește de la *damnum* „pagubă", cu prefixul negativ *in-)*.

indentic, v. **identic.**

individ înseamnă „ins", „persoană", în raport cu o colectivitate, nu „păcătos", „ticălos".

(a) inerva, v. **(a) enerva.**

inextricabil, neologism din latinește, înseamnă „din care nu te poți descurca" (deci e un defect), nu „care nu poate fi stricat".

(a) inocula (din fr. *inoculer)*, nu *a înocula*.

(a) insera „a introduce" (neologism din lat. *inserare)*, nu *a însera* (acesta există, fiind format în românește de la *seară*, cu înțelesul de „a se face seară").

insolit înseamnă „neobișnuit" (nu trebuie confundat cu *insolent* „obraznic").

(a) interesa : e greșit spus *mă interesează* cu înțelesul de „nu e treaba ta", pentru că s-ar putea înțelege „vreau să discutăm acest subiect", ceea ce contrazice intenția vorbitorului. Se spune corect *mă privește*, ceea ce înseamnă „nu te privește pe tine".

intermedial, v. **intermediar.**

intermediar (din fr. *intermédiaire),* nu *intermedial.*

interzis e adjectiv (provenit din participiul verbului *a interzice),* deci trebuie acordat în gen cu substantivul pe lîngă care stă. Se spune greşit *interzis intrarea, interzis traversarea.*

intinerar, v. **itinerar.**

intrepid, nu *intreprid,* nici *intreprind,* căci nu are nimic de-a face cu *a intreprinde,* ci e din fr. *intrépide,* lat. *intrepidus,* format cu prefixul negativ *in-* de la *trepidus* „care tremură".

intreprindere, v. **întreprindere.**

(a) introduce, nu *(a) întroduce* (nu e format în româneşte, ci e neologism din lat. *introducere).*

(a) investi „a plasa (un capital)" nu *(a) învesti;* nu e format în româneşte cu prefixul *în-,* ci e neologism (în latineşte *investire* însemna „a îmbrăca"). *A învesti* este totuşi corect cu înţelesul de „a acorda cuiva o autoritate".

ironic nu înseamnă „insultător, batjocoritor", ci „glumeţ, umoristic"; propriu-zis ironia consistă în a spune invers decît gîndeşti, de exemplu, despre ceva *mic,* spui ironic că e *uriaş.*

itinerar (din lat. *itinerarium),* nu *intinerar.*

Iugoslavia, nu *Jugoslavia* (nu e vorba de *jug,* ci *iug-* în limbile slave înseamnă „sud").

Iuno, nu *Juno* (romanii nu aveau sunetul *j*).

Iupiter, nu *Jupiter* (vezi cuvîntul precedent).

Î

îmblăciu, în trei silabe *(îm-blă-ciu),* nu în două *(îm-blăci).*

(a) împieta, v. **(a) impieta.**

(a) încasa, nu *a incasa* (chiar dacă modelul a fost it. *incassare,* cuvîntul e format în româneşte, cu prefixul *în-).*

(a) încheia, nu *a închia* (e moştenit din latineşte, avînd la bază cuvîntul de la care provine *cheie* al nostru).

(a) închia, v. **(a) încheia.**

încontinuu, v. **continuu.**

(a) încrusta, v. **(a) incrusta.**

(a) înfiinţa, nu *a înfinţa* (e format de la *fiinţă,* unde *fi-* este radicalul verbului *a fi,* iar *-inţă-,* sufix).

(a) înfinţa, v. **(a) înfiinţa.**

(a) înnemeri, v. **(a) nimeri.**

(a) înocula, v. **(a) inocula.**

însă e cam acelaşi lucru cu *dar,* deci *dar însă* e pleonastic; unii merg şi mai departe şi zic *dar însă în schimb,* fără să bage de seamă că, în cazul acesta, *în schimb* e tot una cu *însă.*

(a) însăila, nu *a înseila.*

însămi, v. **însumi.**

însăşi, v. **însumi.**

în schimb, v. **însă.**

(a) înseila, v. **(a) însăila.**

(a) însera, v. **(a) insera.**

(a) înstrăina, nu *(a) înstreina* (vezi *străin);*

(a) înstreina, v. **(a) înstrăina.**

însumi, un pronume care se declină: feminin *însămi,* pers. a doua *însuţi, însăţi,* a treia *însuşi, însăşi* etc. Deci e greşit *eu însuşi,* ca şi *eu însămi* cînd vorbeşte un bărbat.

întreprid, v. **intrepid.**

întreprind, v. **intrepid.**

întreprindere, nu *intreprindere* (în româneşte nu există un prefix *intre-).*

întrerupător, nu *întreruptor* (sufixul cu care se formează este *-ător,* nu *-tor).*

întreruptor, v. **întrerupător.**

(a) întroduce, v. **(a) introduce.**

(a) învesti, v. **(a) investi.**

J

jantă (din fr. *jante)* „partea exterioară a unei roţi de cauciuc", nu *geantă* (care există, împrumutat din turceşte, şi înseamnă „servietă, valiză etc.").

(a) jăcmăni (derivat de la *jăcman,* cuvînt învechit), nu *(a) jecmăni* (cum e dat în *Îndreptar).*

jălbar (vine de la *jalbă),* nu *jelbar* (cum e în DEX).

jăratic (e din aceeaşi familie cu *jar,* de origine slavă), nu *jeratic* (cum e dat în *Îndreptar).*

(a) jecmăni, v. **(a) jăcmăni.**
jelbar, v. **jălbar.**
jeratic, v. **jăratic.**
jicni, v. **jigni.**
jigni (conform cu originalul scr.), nu *jicni*.
joiră (un fel de prăjitură), nu *jofre* (cum e în DN): este numele mareşalului francez *Joffre*.
jofre, v. **joiră.**
jubileu nu este orice aniversare, ci, conform originalului ebraic, numai împlinirea a 50 de ani de la un eveniment.
Jugoslavia, v. **Iugoslavia.**
Juno, v. **Iuno.**
Jupiter, v. **Iupiter.**
jurisconsult, nu *jurist consult* (avem de-a face cu o expresie latină, *iuris consultus*, în care *iuris* este genitivul substantivului *ius* „drept").
(a) justifica, pers. 3 sg. ind. prez. *justífică*, nu *justificá* (vezi *Introducerea)*.
juvaer, v. **giuvaer.**

K

Karachi, numele unui oraş din Pakistan, se pronunţă în trei silabe *(ka-ra-ci)*, nu în două *(ka-raci)*.
knock down (în două silabe) se pronunţă *noc dáun*, ca în englezeşte, nu *onócdaun*.
knock out (în două silabe) se pronunţă *noc áut*, ca în englezeşte, nu *cnóc aut*.

L

la, cînd are valoare de „pînă la", nu poate fi înlocuit cu o liniuţă, cum se vede adesea pe uşile magazinelor sau ale birourilor: *deschis de la 9—15*. Ne putem întreba în

cazul acesta: „de la 9—15 pînă cînd?". Trebuie deci scris *Deschis de la 9 la 15*. E altceva dacă se scrie *Deschis 9—15*: în cazul acesta se înţelege că e o prescurtare. Vezi un caz analog la *şi*.
lactat, după formaţie, n-ar putea să însemne „produs din lapte", ci „alăptat" sau „tratat cu lapte". Ar trebui înlocuit cu *lactic*.
lance, pl. *lănci*, nu *lăncii* (aceasta din urmă formă ar fi corectă numai dacă singularul ar fi *lancie*, ceea ce nu e cazul).
lavoar (din fr. *lavoir)*, nu *lavor.*
lavor, v. **lavoar.**
lăncii, v. **lance.**
lectică, nu *léctică* (accentul e pe *i* şi în franceză şi în latină).
legítim (conform accentuării din latineşte), nu *legitim.*
Leningrád, nu *Léningrad.*
lenjerie (după pronunţarea franceză), nu *lingerie.*
letopíseţ (conform originalului slav), nu *letopiséţ* (cum e în *Îndreptar)*.
libertin nu înseamnă „liber", ci „destrăbălat".
(a se) limita, v. **(a se) mărgini.**
lingerie, v. **lenjerie.**
lipie, nu *lipié.*
loaial, nu *loial* (cum e în *Îndreptar)*; în franţuzeşte se scrie *loyal*, dar se pronunţă *loaial*. Dacă am vrea să-l orientăm după forma latină, ar trebui să zicem *legal*: originalul latin este *legalis* vezi şi *amploaiat.*
loial, v. **loaial.**
Lucian, în trei silabe *(lu-ci-an)*, nu în două *(lu-cean)*.
lucrativ înseamnă „care aduce mari cîştiguri băneşti", nu „unde se lucrează" (în latineşte *lucrum* era „cîştig", nu „muncă").
Lugój (forma originară), nu *Lúgoj.*
luxurios înseamnă „destrăbălat", deci nu e acelaşi lucru cu *luxos.*

M

machiaj, în trei silabe *(ma-chi-iaj*, ca originalul francez *maquillage)*, nu în două *(ma-cheaj)*.

machior, în trei silabe *(ma-chi-ior)*, nu în două *(ma-chior)*: originalul francez este *maquilleur*.

madam se folosește corect numai cu numele de familie (de obicei al soțului), întocmai ca în franțuzește (vezi exemplele date la *doamna*). Întrebuințat izolat, are de obicei caracter agresiv.

magaziner, nu *magazioner*: ultima formă presupune un radical *magazion*, care nu există (de fapt, pornindu-se de la fr. *magazinier*, ar fi trebuit să zicem *magazinier*, dar această formă nu apare nicăieri în românește).

magazioner, v. **magaziner**.

maieu, v. **maiou**.

maiou (din fr. *maillot)*, nu *maieu*.

maistru (din germ. *Meister)* în două silabe *(mái-stru)*, nu în trei *(ma-is-tru)*, spre deosebire de *maestru* (în trei silabe: *ma-és-tru)*, de origine italiană, și de *măiestru* (în trei silabe *mă-ies-tru)*, moștenit din latinește. Toate cele trei cuvinte au la bază lat. *magister*.

Málaga (conform accentuării spaniole), nu *Malága*.

manechiură, v. **manichiură**.

manichiură, nu *manechiură* (de fapt, ar trebui să pronunțăm *manücüră*, conform originalului francez *manucure*; neavînd în românește sunetul *ü*, îl înlocuim în silaba a doua cu *i*, în a treia punem *u*, după modelul latinesc, *cura)*.

(a) marca, pers. 3 sg. ind. prez. *marchează*, nu *marcă*, pentru că aceasta din urmă s-ar putea confunda cu substantivul *marcă*.

margine, pl. *margini*, nu *mărgini* (vezi observația la *cratiță)*.

marítim (conform cu originalul latin *marítimus)*, nu *maritím*.

marșalier, v. **marșarier**.

marșarier (din fr. *marche* „mers" și *arrière* „partea din urmă a mașinii'), nu *marșalier)*.

Marțian, în trei silabe *(mar-ți-an)*, nu în două *(mar-țean)*.

máscul (din lat. *másculus)*, nu *mascúl* (cum e în *Îndreptar)*.

mass-media, expresie engleză, trebuie pronunțat englezește, *midia*, nu *media*.

matricol, formă impusă de uzaj, nu *matricul*, deși s-au generalizat derivatele *matricular*, *a înmatricula*.

matricul, v. **matricol**.

matúr, nu *mátur* (în latinește, de unde e împrumutat, cuvîntul are accentul pe *u)*.

Mavrogheni (nume grecesc), în patru silabe *(ma-vro-ghe-ni)*, nu în trei *(ma-vro-gheni)*.

mazagram, v. **mazagran**.

mazagran, nu *mazagram*: nu are nici o legătură cu *gram*, este numele unei localități din Algeria. Vezi și *filigram* în loc de *filigran*.

mănăstire, nu *mînăstire* (nu are nimic comun cu *mînă)*.

mănușă, nu *mînușă*, deși e înrudit cu *mînă*: rădăcina celor două cuvinte este *man-* din lat. *manus* „mînă", dar *a* accentuat urmat de *n* se preface normal în *î*, deci zicem *mînă*; în *mănușă*, nefiind accentuat, *a* s-a transformat, tot normal, în *ă*.

mărgini, v. **margine**.

(a se) mărgini și sinonimele lui parțiale *a se limita*, *a se mulțumi* se folosesc pentru a arăta că acțiunea verbului dependent privește o singură activitate, de exemplu: *s-a mărginit să traducă textul* (deci n-a adăugat note, comentarii etc.). Însoțite de o negație, verbele discutate aici capătă valoarea de „a depăși activitatea știută, a se extinde la altele", de exemplu: *răufăcătorul nu s-a mulțumit să fure, a și distrus*. O greșeală care se răspîndește astăzi este adăugarea, la formele negative, a adverbelor *numai*, *doar*, ceea ce constituie un pleonasm: *nu s-a mărginit numai* (sau *doar) să fure*... Întrebarea care ne vine imediat în gînd este: „dar la ce s-a mai mărginit?". *Numai* și *doar* se folosesc corect legate direct de verbul care exprimă acțiunea discutată (deci fără să se adauge *a se mărgini* sau sinonimele lui): *nu numai că a furat, dar a și distrus*.

mecanizator e greșit folosit în loc de *mecanic*, căci, după modul cum e format, ar trebui să însemne „cel care mecanizează".

(a) menaja înseamnă „a cruța" și nu trebuie pronunțat *a amenaja*, deoarece acest ultim cuvînt înseamnă „a aranja în vederea utilizării".

mental, v. **mintal**.

Mercédes (conform accentuării spaniole), nu *Mércedes*.

meritos, nu *merituos* (cum e în *Îndreptar)*: e format de la *merit*, cu sufixul *-os*, deci prezența lui *u* e nejustificată.

merituos, v. **meritos**.

Michigan se pronunță *mișigan* (ca în englezește), nu *micigan*.

mijlóc (cum arată pluralul *mijloace)*, nu *míjloc.*
mileu, v. **milieu.**
milieu (din fr. *milieu)*, nu *mileu.*
miner, substantiv (din fr. *mineur)*, nu *minier.*
minge (aceasta este pronunțarea tradițională), nu *mingie.*
mingie, v. **minge.**
minier, adjectiv (din fr. *minier)*, nu *miner.*
mintal, nu *mental:* cuvîntul s-a orientat după *minte* (moștenit din lat. *mens,* cu genitivul *mentis)*, deși în derivatul *mentalitate* (neologism, ca și *mintal)* s-a păstrat forma cu *e.*
minúscul (ca în latinește, de unde e împrumutat), nu *minuscúl.*
mirós, nu *míros.*
miscellánea, nu *miscellanéa* (cuvîntul e latinesc și trebuie accentuat ca în latinește).
mînăstire, v. **mănăstire.**
mînușă, v. **mănușă.**
mîrșav (conform accentuării originalului slav), nu *mîrșáv.*
(a) modifica, pers. 3 sg. ind. prez. *modífică,* nu *modificá* (vezi *Introducerea).*
mólcom (din rus. *mólkom)*, nu *molcóm.*
moloz (din turc. *moloz)*, nu *moluz.*
moluz, v. **moloz.**
monedă, nu *monetă* (în latinește se spunea, ce e drept, *moneta,* dar la noi cuvîntul a ajuns prin neogreacă, unde era împrumutat din dialectul venețian, cu *d* în loc de *t)*. Derivatul *monetar* e corect cu *t* (a venit la noi din franceză, unde e neologism).
monetă, v. **monedă.**
Morse, nume englezesc, trebuie pronunțat, ca în limba de origine, *mors,* nu *morse.*
motrice, nu *mótrice* (conform cu accentuarea latină).
(a) multiplica, pers. 3 ind. prez. *multíplică* (conform originalului latin), nu *multiplică.*
(a se) mulțumi, v. **(a se) mărgini.**
Murariu, în trei silabe *(mu-rá-riu)*, nu în patru *(mu-ra-ri-u):* nu e de felul numelor *Alexiu, Grigoriu,* ci e o formă regională a numelui *Moraru.*
Muscél, nu *Múscel.*
muschetar, nu *mușchetar* (originalul francez, *mousquetaire,* e derivat de la *mousquette,* pe care noi l-am adoptat sub forma corectă, *muschetă,* cu *s).*

mușchetar, v. **muschetar.**
mușchi file, v. **file.**
mutual înseamnă „reciproc", nu „pe muteşte" (în latinește, din două rădăcini diferite, se spunea *mutus* „mut" și *muto* „a schimba" ; de la *muto* avem pe *a muta,* pe *a împrumuta,* moștenite, iar ca neologism, pe *mutual,* din lat. *mutuus* „reciproc").

N

-náut (termen de compunere), într-o singură silabă, nu *na-út,* în două silabe (originalul latin e *náuta).*
nămol, nu *nomol* (cuvînt ucrainean: *namil,* genitiv *namolu).*
(a) necesita înseamnă „a crea o nevoie, a pretinde, a impune", nu „a avea nevoie", deci e greșită o expresie ca *eu necesit bani.* Pers. 3 ind. prez. e *necésită,* nu *necesită.*
nenea și **nea** se folosesc corect numai cu prenumele persoanei în cauză (eventual urmat de numele de familie), deci *(ne)nea Ion,* sau *(ne)nea Ion Popescu,* dar nu *(ne)nea Popescu,* tot așa cum *badea, lelea, țața* sînt urmate obligator de prenume: *badea Gheorghe,* dar nu *badea Ionescu.* Cînd s-au introdus aceste formule, numele de familie nu existau încă, sau, în orice caz, erau foarte rare.
nestemată (forma tradițională), nu *nestimată,* care are defectul că se poate înțelege ca „pentru care nu ai stimă".
nestimată, v. **nestemată.**
New York se pronunță cu accentul pe silaba a doua, nu pe prima: *niuiórk,* nu *néviork.*
niciodată e negativ, prin urmare e greșit spus *mai mult decît niciodată, mai bine decît niciodată.* Trebuie spus sau *mai mult decît oricînd, mai bine decît oricînd,* sau *niciodată n-a fost atît de mult, de bine.* Izvorul greșelii este traducerea expresiilor franțuzești de felul lui *mieux que jamais,* dar *jamais* nu înseamnă numai „niciodată", ci și „vreodată", în sens pozitiv.
(a) nimeri, nu *a înnemeri.* Prefixul *în-* are un rost numai la verbele formate de la substantive, cum ar fi *a înnopta,*

a înnegura. Dar *a nimeri* nu are la bază nici un substantiv românesc.

Nobel se accentuează corect *nobél* (ca în suedeză), nu *nóbăl*.

nomol, v. **nămol.**

nonpareil (cuvînt francez) se pronunță corect *nonparéi*, nu *nonparel*.

nonparel, v. **nonpareil.**

(a) notifica, pers. 3 ind. prez. *notifică*, nu *notifică* (vezi *Introducerea)*.

nuclear, în trei silabe *(nu-cle-ar*, derivat de la *nucleu* cu sufixul *-ar)*, nu în două *(nu-clear)*.

numai, vezi **decît** și **(a se) mărgini.**

O

obiect se desparte în silabe *ob-iect*, nu *o-biect* și, cu atît mai puțin *o-bi-ect* (vezi *subiect)*.

obîrșie, nu *obîrșie*.

obol este numele unei mici monede vechi grecești; s-a format expresia *a-și da obolul*, adică „a contribui, după puterile sale, la o acțiune de binefacere"; este greșit spus *a-și da tot obolul*, cu înțelesul de „a face totul pentru a da ajutor cuiva", deoarece de la început *obol* înseamnă o contribuție măruntă.

oboroc, nu *obroc*, în conformitate cu originalul ucrainean *uborok*.

obroc, v. **oboroc.**

ócniță, nu *ocniță*.

oneros înseamnă „care împovărează", nu „împovărat".

oprit : se vede scris *intrarea auto oprit*, în loc de *oprită* (o greșeală similară a fost discutată la *interzis)*.

oprobiu, v. **oprobriu.**

oprobriu (din lat. *opprobrium)*, nu *oprobiu*.

optim, din lat. *optimus*, este superlativul lui *bonus* „bun", deci *cel mai optim* este pleonastic.

or, nu *ori*, cînd înseamnă „însă" (din fr. *or)*; *ori* se folosește corect cu sensul de „sau".

orchestră, nu *orhestră* (cea de-a doua formă este învechită, luată din greaca modernă, iar prima e din greaca veche, trecută prin franceză).

orhestră, v. **orchestră.**

ori, v. **or.**

original „care nu este copiat", „după care se pot face copii" etc., nu *originar*.

originar „în forma de la început", „de origine din...", nu *original*.

ou, nominativul pl. articulat *ouăle*, nu *ouălele*, iar genitivul și dativul pl. articulate, *ouălor*, nu *ouălelor*: nu e nici un motiv să se pună articolul de două ori.

ouălele, v. **ou.**

P

pacient înseamnă „suferind", nu „judecător de pace".

Pacífic, conform accentuării latine, nu *Pacific*.

pacvagon „vagon de bagaje" (partea întîi a compusului este germ. *Pack* „pachet"), nu *pat-vagon* (nu e „vagon de dormit").

paleativ, v. **paliativ.**

paliativ, nu *paleativ* (vine, în ultimă instanță, de la lat. *pallium* „învelitoare"); *paliativ* era la început un mijloc de a acoperi o lipsă.

palindrom (din gr. *palin* „înapoi" și *dromos* „cursă, drum"), nu *polindrom* (nu are nimic de-a face cu gr. *polys* „mult").

pamblică, v. **panglică.**

pampa, nu *pampas*, care este pluralul spaniol al cuvîntului amerindian *pampa* „cîmpie". În locul pluralului *pampasuri* ar trebui să punem forma, normală în românește, *pampe*.

pampas, v. **pampa.**

pampasuri, v. **pampa.**

panaceu înseamnă „care vindecă orice boală" (prima parte a compusului este gr. *pan* „tot"), deci, *panaceu universal* este pleonastic.

pancardă, v. **pancartă.**

pancartă (din fr. *pancarte,* compus din elemente grecești: *pan* „tot" și *charta* „carte"), nu *pancardă,* formă rezultată, după cît se pare, din confuzia cu *placardă.*

pandant, v. **pendent.**

pánglică, nu *panglică,* nici *pamblică* (la bază este magh. *pántlika).*

Papahagí, nu *Papahági* (partea a doua a numelui este turcescul *hacı,* pronunțat *hağî* „hagiu").

papuas, nu *papuaș* (această din urmă formă este refăcută din pluralul *papuași:* dealtfel chiar forma de singular *papuas* este de fapt pluralul spaniol de la forma primitivă *papu).*

papuaș, v. **papuas.**

pardesiu (din fr. *pardessus),* nu *pardisiu.*

pardisiu, v. **pardesiu.**

(a) pare, v. **(a) părea.**

pareză (din germ. *Parese,* fr. *parésie,* de origine grecească), nu *paresă* (fr. *paresse* „lene" este cu totul alt cuvînt).

parizel, v. **parizer.**

parizer (pronunțat *parizăr;* e germ. *Pariser* „din Paris"), nu *parizel.*

parter (din fr. *parterre),* nu *partier* (ultima silabă nu conține sufixul *-ier,* ci este fr. *terre* „pămînt").

(a) participa, pers. 3 ind. prez. *partícipă* (conform accentuării latine), nu *participă.*

partier, v. **parter.**

particular, ca substantiv, înseamnă „om luat aparte, individ", nu „om care închiriază o cameră unui turist".

pasență, v. **pasiență.**

pasiență (din fr. *patience),* nu *pasență.*

patrat, v. **pătrat.**

patvagon, v. **pacvagon.**

páuper, în două silabe (fiind cuvînt latinesc, trebuie pronunțat ca în latinește), nu *paupér* (cum e notat în DEX).

(a) părea, nu *a pare,* fiind verb de conjugarea a II-a, vezi infinitivul lung *părere;* ce e drept, forma greșită nu se folosește la infinitiv separat, ci la optativ *(mi-ar pare bine).*

pătrat, nu *patrat* (e adevărat că e format de la *patru,* dar a fost o vreme cînd orice *a* neaccentuat și neinițial se transforma în *ă).*

pedagoagă, v. **pedagogă.**

pedagogă, nu *pedagoagă* (în cuvintele noi nu se mai produce transformarea lui *o* în *oa).*

peiorativ, nu *pejorativ* (e adevărat că în franțuzește se zice *péjoratif,* dar noi aranjăm cuvintele franceze, de origine latină, după modelul latinesc, deci, în cazul acesta, cu *i* și cu *v,* nu cu *j* și cu *f).*

pejorativ, v. **peiorativ.**

películă (conform accentuării latinești), nu *pelicúlă.*

pendant, v. **pendent.**

pendent, nu *pendant* (cum e în DEX), nici *pandant* (cum e în DN), căci cuvîntul francez *pendant,* pronunțat *pandan,* este de origine latină *(pendens,* genitiv *pendentis)* și noi pornim de obicei de la forma latină (vezi derivatul cu prefix *dependent);* admițînd că nu l-am asimila, ar trebui să pornim de la forma pronunțată franceză și să zicem *pandan.*

penúrie, nu *penurie* (cum e în DEX): cuvîntul este latinesc și trebuie accentuat ca în latinește.

percept, v. **precept.**

perceptor „cel care percepe taxele", nu *preceptor (preceptor* e corect, dar cu înțelesul de „educator").

perespectivă, v. **perspectivă.**

perfect înseamnă „fără nici un cusur", este oarecum un superlativ al lui *bine,* deci *perfect de bine* e pleonastic.

peripeții sînt „schimbările neașteptate ale situației", nu „pățanii"; se accentuează *peripeție,* nu *peripéție.*

perspectivă, nu *perespectivă* (e format din prefixul *per-* și radicalul latin *spect-* „a privi").

Perú, nu *Péru.*

pesă, v. **piesă.**

peteală (din ngr. *petali),* nu *beteală* (cum e în *Îndreptar).*

petec, v. **petic.**

petic, nu *petec.*

petrolier „privitor la petrol", nu *petrolifer* (acesta din urmă e corect, dar cu înțelesul „care produce petrol").

petrolifer, v. **petrolier.**

picromigdală (partea întîi a compusului este gr. *pikros* „înțepător"), nu *pricomigdală.*

piedecă, v. **piedică.**

piedică, nu *piedecă.*

piesă (din fr. *pièce),* nu *pesă.*

piftea, v. **chiftea.**

pioner, v. **pionier.**

pioneză, v. **piuneză.**

pionier (din fr. *pionnier),* nu *pioner.*

pire, v. **piureu.**

pireu, v. **piureu.**

piuneză (în trei silabe: *piu-ne-ză*, în acord cu originalul francez *punaise)*, nu *pioneză* (în patru silabe: *pi-o-ne-ză).*

piure, v. **piureu.**

piureu (din fr. *purée)*, nu *pireu* (cum e în DN), nici *piure* (cum e în DEX), nici *pire.*

placardă, nu *plancardă* (aici s-a amestecat *pancartă*, vezi și *pancardă).*

(a) place, v. **(a) plăcea.**

placheu, v. **blacheu.**

plancardă, v. **placardă.**

(a) planifica, pers. 3 ind. prez. *planífică*, nu *planifícă* (vezi *Introducerea).*

(a) plăcea, nu *a place* (e verb de conjugarea a II-a, cum se poate vedea după infinitivul lung *plăcere:* nimeni nu zice *plácere).*

plăsea (derivat de la *plasă)*, nu *prăsea* (forma greșită provine de la pluralul *plăsele*, unde sînt doi *l).*

pledoarie (din fr. *plaidoirie)*, nu *pledoárie.*

ploton, v. **pluton.**

plovăr, v. **pulovăr.**

plurale tantum (cuvinte latinești care înseamnă „doar plural") se spune despre un substantiv care nu e folosit decît la plural. În latinește, pluralul lui *plurale* este *pluralia*, astfel că se vorbește de substantive *pluralia tantum.* În mod greșit însă se spune adesea în românește, la singular, un *pluralia tantum.*

pluton, nu *ploton:* deși se pornește de la fr. *peloton*, la noi cuvîntul a ajuns din polonă, sub forma *pluton.* Cei care pronunță *ploton* nu urmăresc să restabilească forma franceză, ci fac aceeași greșeală ca cei care zic *boton* în loc de *buton.*

pogrom, nu *progrom* (cuvîntul e rusesc, format cu prefixul sl. *po-*, care nu trebuie confundat cu *pro-*, de origine latină sau greacă).

polilogbie, nu *pologhie:* prima parte a compusului este grecescul *polys* „mult" (iar cea de-a doua este gr. *logos* „vorbă").

polindrom, v. **palindrom.**

polisoar, v. **polisor.**

polisor (din fr. *polissoir)*, nu *polizor*, nici *polisoar* (cum e în DEX).

polizor, v. **polisor.**

pologie, v. **polilogbie.**

poplen, v. **poplin.**

poplin (din fr. *popeline)*, nu *poplen.*

pormoneu, v. **portmoneu.**

portfei, v. **portofel.**

portfeu, v. **portofel.**

pórtic (din lat. *porticus)*, nu *portíc.*

portmoneu (din fr. *portemonnaie)*, nu *pormoneu:* compusul înseamnă „poartă monedă", iar dacă îl pronunțăm fără *t*, nu se mai recunoaște formația.

portofel, nu *portfei* (cea de-a doua formă e mai apropiată de originalul francez *portefeuille*, dar prima a ajuns la noi mai demult, prin rusă, și păstrează pronunțarea franceză mai veche); mai spun unii și *portfeu*, ca și cînd în franțuzește cuvîntul s-ar termina în *-fé.*

postaș, v. **poștaș.**

poștaș, nu *postaș:* e derivat de la *poștă*, iar o formă *postă* nu există în românește.

pot, v. **poturi.**

potropop, v. **protopop.**

potúri „un fel de pantaloni", nu *póturi* (de curînd am întîlnit și singularul greșit *un pot).*

povidlă (conform originalului slav), nu *povirlă.*

povirlă, v. **povidlă.**

prăsea, v. **plăsea.**

precáut (ca în originalul latin *-cautus)*, nu *precaút.*

precáuție, în patru silabe *(pre-cau-ți-e)*, nu *precaúție* (vezi *precaut).*

precept (din lat. *praeceptum)*, nu *percept.*

preceptor, v. **perceptor.**

(a) precipita, pers. 3 ind. prez. *precípită* (conform accentuării latinești), nu *precipită.*

precis înseamnă „delimitat în mod net" (în latinește, la origine, *praecisus* însemna „tăiat cu cuțitul"), deci e greșit să întrebăm pe cineva care face o afirmație: *ești precis?*

(a) preconiza înseamnă „a face reclamă pentru o propunere", nu „a prevedea" (în latinește *praeco* era „omul care striga mărfurile la mezat").

preerie, v. **prerie.**

(a) prefera este „a alege dintre două sau mai multe posibilități", „a socoti mai bun", deci *a prefera mai bine* e pleonastic. De asemenea, e greșită folosirea lui *a prefera* cu înțelesul de „a dori", fără să fie alegere între două obiecte.

prefix se numește un element care nu denumește un obiect sau o acțiune (de obicei este, la origine, o prepoziție sau un adverb), dar modifică un amănunt din sensul elementului următor, la care este alipit. În mod greșit se numesc *prefixe* elementele de compunere, de felul lui *electro-*, *etno-* etc., care au și păstrează în compunere sensul lor independent (unii le numesc, tot greșit, *prefixoide*). De notat că prefixele nu formează compuse, ci derivate.

prefixoid, v. **prefix.**

premisă, nu *premiză* (în latinește și în franțuzește se scrie cu doi *s*).

premiză, v. **premisă.**

prenume „numele dat unui copil la naștere" (din lat. *praenomen* „nume pus înainte"), nu *pronume*, care denumește o parte de vorbire (din lat. *pronomen* „în loc de nume").

prerie (din fr. *prairie*), nu *preerie*.

(a) presta „a îndeplini" se folosește corect numai cu complement direct, altfel nu înseamnă nimic. Și o firmă ca *Prestarea* este greșită din acest punct de vedere.

prestanță înseamnă „ținută impunătoare" (în latinește *praestare* era „a sta în frunte") și nu trebuie confundat cu *prestigiu*, care înseamnă „strălucire personală".

(a se) preta este „a consimți la efectuarea unei acțiuni necorecte", nu „a se înjosi", cum cred unii, care spun *mi-ai adus o pretare*, echivalent pentru ei cu „mi-ai adus o insultă".

pretin, v. **prieten.**

prevedére, nu *prevédere*, de vreme ce zicem *vedére*, nu *védere*.

pricomigdală, v. **picromigdală.**

(a se) pricopsi, v. **(a se) procopsi.**

prieten (originalul slav este *priiatel'*), nu *pretin*.

primitiv înseamnă „nedezvoltat, necivilizat", nu „primitor", adică „ospitalier".

probă înseamnă „dovadă"; se vorbește totuși, greșit, de *probe sportive* și, la examene, de *probe scrise*: este o confuzie a francezului *preuve* „probă", cu fr. *épreuve* „încercare".

procent înseamnă „la sută" (din lat. *centum* „o sută"), deci *procent la sută* este pleonastic.

(a se) procopsi (din ngr. *prokops-*), nu *(a se) pricopsi* (cum e în DEX): în grecește nu există un prefix *pri-*.

prodigios înseamnă „realizat printr-o minune", „uimitor", nu „productiv".

profesor se accentuează corect pe silaba finală, nu pe *e*, dar la vocativ, și chiar la nominativ, dacă acesta e precedat de *domnul*, *tovarășul*, se pune accentul pe *e* (n-am putea spune, de exemplu, *profesóre*, iar *domnul profesór* este un mod de exprimare incult).

profunziune, v. **profuziune.**

profuziune, nu *profunziune* (nu are nimic de-a face cu *profund*).

progres înseamnă „mersul înainte", iar *promotor* este „care împinge înainte", deci formula curentă *promotor al progresului* (ca și *promovare a progresului*) e pleonastică.

progrom, v. **pogrom.**

prolấps (din lat. *prolapsus*), nu *prólaps* (cum e în DEX).

prolegomena este un plural grecesc (înseamnă „spuse înainte"), deci nu are rost să-i mai facem un plural românesc, *prolegomene* (cu atît mai mult cu cît cuvîntul nu se întrebuințează decît ca un element străin de limba română).

prolegomène, v. **prolegomena.**

promontor, v. **promotor.**

promotor „cel care inițiază o activitate", nu *promontor* (a nu se confunda cu *promontoriu*; vezi și *progres*).

promovare, v. **progres.**

prompt (din lat. *promptus*), nu *promt*. Este participiul verbului latinesc *promo*, format cu prefixul *pro-* de la verbul *emo* „a lua, a scoate". E drept că nu e ușor de pronunțat în finala cuvîntului trei consoane, dar nu trebuie pierdută legătura etimologică cu *coempțiune*, *exempt*, *peremptoriu*, *somptuos*, care se pronunță toate cu *p*.

promt, v. **prompt.**

pronume, v. **prenume.**

prooroc, v. **proroc.**

(a) prooroga, v. **(a) proroga.**

propiu, v. **propriu.**

propriu (din lat. *proprius*), nu *propiu*.

proră (din gr., lat., it. *prora*), nu *prova*, cum zic marinarii (luîndu-se după o formă italiană dialectală); mai grav e că, împotriva regulii generale a limbii române, ei folosesc forma articulată și acolo unde precedă o prepoziție, de exemplu *la prova* (vezi și *pupă*).

proroc (din sl. *prorokŭ*, format din prefixul *pro-* „înainte" și rădăcina *rok-* „a vorbi"), nu *prooroc*.

(a) proroga (din lat. *prorogare*), nu *(a) prooroga*.

proselit, nu *prozelit* (cum e în *Îndreptar*): e cuvînt grecesc format cu prefixul *pros-*.

prosodie, nu *prozodie* (cum e în *Îndreptar*): e cuvînt grecesc format cu prefixul *pros-*.

protagonist este actorul care joacă rolul principal într-o piesă, nu orice actor (*protos* înseamnă „primul" în grecește), deci greșit se vorbește de *mai mulți protagoniști* într-o piesă.

protopop, nu *potropop* (partea întîi a compusului este gr. *protos* „primul").

prova, v. **proră.**

prozelit, v. **proselit.**

prozodie, v. **prosodie.**

pseudo- se pronunță în două silabe (*pséu-do*) și cu accentul pe *e,* nu pe *u,* conform originalului grecesc, nu în trei silabe (*pse-ú-do*).

pulovăr (din engl. *pullover,* compus din *pull* „a pune" și *over* „pe de-asupra"), nu *plovăr.*

pupă: trebuie spus *la pupă,* nu *la pupa,* cum zic marinarii (vezi și *proră*).

(a) purifica, pers. 3 ind. prez. *purifică,* nu *purifică* (vezi *Introducerea*).

(a) putea, v. **imposibilitate.**

puțin: în limbajul sportiv se spune *mingea a trecut de puțin pe lîngă poartă,* sau *a rata de puțin;* modelul este *fr. de peu,* dar în românește trebuie spus *cu puțin.*

R

(a) rămîne, nu *a rămînea* (aceasta din urmă este forma originară, dar a fost de mult modificată): multe verbe de conjugarea a II-a au trecut la a III-a.

reacție în patru silabe (*re-ac-ți-e*), nu în trei (*reac-ți-e*), fiind format din tema latină *act-* cu prefixul *re-.*

recent înseamnă „proaspăt", apoi „de curînd", deci nu trebuie folosit pentru viitor (cu înțelesul de „în curînd").

recordmană e greșit: masculinul *recordman* e format cu substantivul englezesc *man* „bărbat", deci *-mană* ar însemna „bărbată" (vezi și *tenismenă*).

recreație se pronunță corect în cinci silabe (*re-cre-a-ți-e*), nu în patru (*re-crea-ți-e*); vezi și *creație.*

(a) recruta este verb tranzitiv, deci nu trebuie spus *m-am recrutat,* ci *am fost recrutat.*

(a) rectifica, pers. 3 ind. prez. *rectifică,* nu *rectifică* (vezi *Introducerea*).

(a) recupera înseamnă „a intra din nou în posesia (unui obiect"), sau, mai simplu, „a recăpăta". Este deci greșit să se spună *a recupera întîrzierea, a recupera pierderile.* Aceasta ar însemna, de fapt, că nu mai ai întîrziere, nici pierderi, și vrei să le capeți înapoi, deci să ai întîrziere și pierderi. Se pot *recupera,* de exemplu, banii pierduți.

redondant, v. **redundant.**

redundant, nu *redondant* (din aceeași familie avem pe *undă,* moștenit din latinește, și neologismele *inunda* și *abundent*). La origine cuvîntul se referea la un lichid care dă pe deasupra.

(a) refuza înseamnă „a nu primi", deci *refuză să primească* este pleonastic.

(a) regăsi înseamnă „a găsi pentru a doua oară", deci e folosit greșit cînd cineva găsește ceva prima oară.

(a) regisa (din fr. *régir*), nu *(a) regiza* (cum e în *Îndreptar*).

regisór (din fr. *régisseur*), nu *regizór* (cum e în *Îndreptar*) și mai ales nu *regizor* (vezi *Introducerea*).

(a) regiza, v. **(a) regisa.**

regizor, v. **regisor.**

(a se) reîntoarce este corect numai cînd e vorba de o a doua întoarcere, altfel e corect *a se întoarce.*

(a) releva e corect folosit cu înțelesul de „a scoate în relief" (la bază este latinescul *levare* „a ridica"), deci nu trebuie confundat cu *a revela* (vezi și acest cuvînt).

remaem, v. **(a) remaia.**

(a) remaia (din fr. *remailler*), pers. 1 ind. prez. *remaiem,* nu *remaem,* cum se vede pe unele firme.

(a) renova din nou este corect numai cînd e vorba despre un obiect care a mai fost o dată renovat.

repaos, v. **repaus.**

repaus (în conformitate cu originalul latin *repausum*), nu *repaos.*

repercursiune, v. **repercusiune.**

repercusiune, nu *repercursiune* (nu are nimic de-a face cu *cursă*, ci e format de la *a percuta*, care înseamnă „a lovi"; *a repercuta* a însemnat la început „a întoarce lovitura").

repertoar, v. **repertoriu**.

repertor, v. **repertoriu**.

repertoriu (după lat. *repertorium*), nu *repertor*, nici *repertoar*, deși în franțuzește se zice *répertoire*: noi aranjăm neologismele romanice după modelul latin.

(a) repeta înseamnă „a face o acțiune (și mai ales a spune ceva) încă o dată", deci *repet a doua oară* sau *repet din nou* e greșit, afară de cazul cînd acțiunea a fost făcută de cel puțin două ori și acum e executată pentru a treia oară.

repórter, nu *reportér* (cuvîntul e englezesc) și mai ales nu *reportör*, cum nu pronunță nici francezii.

repriză înseamnă „reluare", deci greșit se spune în sport *repriza întîi* pentru prima parte a unei partide. *Repriza întîi* este de fapt partea a doua.

respectos, v. **respectuos**.

respectuos (din fr. *respectueux*); nu *respectos*.

reșeu, v. **reșou**.

reșou (din fr. *réchaud*, pronunțat *reșo*), nu *reșeu*, nici *rișeu*.

(a) revela e corect folosit cu înțelesul de „a dezvălui", adică „a da la o parte vălul" (la bază e latinescul *velum* „văl") deci nu trebuie confundat cu *a releva* (vezi și acest cuvînt).

(a) revendica (din lat. *revendicare*), nu *a revindeca* (vezi *vindicativ*).

(a) reveni din nou e corect numai despre cineva sau ceva care a mai revenit o dată, deci vine pentru a treia oară (vezi situația asemănătoare la *a renova*).

(a) revindeca, v. **(a) revendica**.

rezeamă, v. **(a) rezema**.

(a) rezema, pers. 3 ind. prez. *reázemă*, nu *rezeámă*.

rezidiu, v. **reziduu**.

reziduri, v. **reziduu**.

reziduu (din lat. *residuum*), nu *rezidiu*. Pluralul e *reziduuri*, nu *reziduri*.

ricină (din lat. *ricinus*), nu *rițină*.

rim, v. **ritm**.

rindea (din turc. *rende*), nu *rîndea* (nu are nimic comun cu *rînd*).

Rio de Janeiro se pronunță cu *j*-, nu *haneiro* (nu e nume spaniol, ci portughez).

rișeu, v. **reșou**.

ritm (ca în toate limbile care cunosc cuvîntul), nu *rim*.

rițină, v. **ricină**.

rîndea, v. **rindea**.

robinet (din fr. *robinet*), nu *rubinet*; pluralul este *robinete*, nu *robineți*.

robineți, v. **robinet**.

rubinet, v. **robinet**.

rugbi, nu *ruibi* (forma recomandată corespunde scrierii englezești, *rugby*, dar pronunțarea engleză este aproximativ *rögbi*).

ruibi, v. **rugbi**.

ruină, pl. *ruine*, nu *ruini*: la substantivele feminine recente, pluralul se face tot mai puțin cu *-i*.

ruini, v. **ruină**.

rujeolă, v. **rujolă**.

rujolă (din fr. *rougeole*, pronunțat *rujol*), nu *rujeolă*.

S

(a) sacrifica, pers. 3 ind. prez. *sacrifică*, nu *sacrifícă* (vezi *Introducerea*).

safeu, v. **seif**.

salade boeuf, v. **salade de boeuf**.

salade de boeuf (expresie franceză; se pronunță *salad dö böf*), nu *salade boeuf*.

salopetă (din fr. *salopette*, care e derivat de la *sale* „murdar"), nu *șalopetă*.

salutar nu înseamnă „de salutare", ci „prielnic sănătății, salvator". *A saluta*, la început, în latinește, însemna „a ura sănătate".

sampan (din chinezul *san pan* „trei scînduri"), nu *șampană* (cum e în DEX).

(George) Sand se pronunță corect cu *d* final.

sanguin, v. **sangvin**.

sangvin, nu *sanguin* (cum spune *Îndreptarul*): grupul *gu* latinesc e citit de noi *gv*. Pe de altă parte, lucru curios, *Îndreptarul* adoptă atît forma *consanguin*, cît și *consangvin*.

saten, v. **satin.**

satin (din fr. *satin)* nu *saten:* în general, cînd e vorba de cuvinte preluate din franțuzește, pornim de la forma scrisă, nu de la cea pronunțată.

sátiră (după originalul latin), nu *satíră*, dar această din urmă formă nu poate fi socotită greșită, căci corespunde, din punctul de vedere al accentului, cu cuvîntul grecesc *satyra*, care, într-un fel oarecare, a fost amestecat aici, și, de asemenea, corespunde cu felul de a accentua al francezilor.

(a) sălbătăci, v. **(a) sălbătici.**

(a) sălbătici (derivat de la *sălbatic)*, nu *a sălbătăci.*

scelerat (din lat. *sceleratus)*, nu *șcelerat.*

scenariu, nu *șcenariu* (vezi *scenă).*

scenă, nu *șcenă* (nimeni nu scrie cu *ș).*

schi (conform formei franceze *ski)*, nu *schiu.* De notat că originalul norvegian se pronunță *și.*

schimb: *în schimb* se folosește în loc de *însă*, deci *în schimb însă* este pleonastic.

(a) schimba, nu *a șchimba.*

(a) schița înseamnă „a expune în mod sumar", prin urmare expresia *sumar schițat* este pleonastică.

schiu, v. **schi.**

scolastic nu înseamnă „școlăresc", ci este denumirea unui sistem filozofic medieval.

scor: englezescul *score* a însemnat la început „crestătură pe un răboj", iar acum, în sport, este „totalul punctelor marcate de o parte și de alta", nu, cum scrie în DEX, „raportul dintre punctele înscrise și cele primite", deci e greșit spus *marchează și reduce scorul*, căci totalul nu poate scădea prin înscrierea unui punct în plus.

(a) scri, v. **(a) scrie.**

(a) scrie, nu *a scri:* e verb de conjugarea a III-a, cum se poate vedea după infinitivul lung, *scriere.*

secoritate, v. **securitate.**

securitate (din lat. *securitas*, derivat de la *securus* „fără grijă", format din prefixul *se-* „fără" și substantivul *cura* „grijă"), nu *secoritate.*

seif (cuvînt englezesc, scris *safe*, dar pronunțat *seif)*, nu *safeu* (deoarece nu e franțuzesc).

sémen, nu *semén.*

(a) semnifica, pers. 3 ind. prez. *semnífică*, nu *semnificá* (vezi *Introducerea).*

Séneca, nu *Senéca.*

sens (în acord cu originalul latin *sensus)*, nu *senz* (totuși derivatele se scriu și se pronunță cu *z: senzație, senzual, senzitiv, senzorial).*

senz, v. **sens.**

seringă, nu *siringă:* e adevărat că la bază este grecescul *syrinx*, dar noi am luat cuvîntul din franceză, unde se spune *seringue.*

(a) sertisa (din fr. *sertir)*, nu *a sertiza.*

(a) sertiza, v. **(a) sertisa.**

(a) servi, cu înțelesul de „a mînca" se datorează unei erori: s-a zis *servește-te*, adică „ia-ți singur", apoi formula s-a scurtat în *servește* (după cum *uită-te* a devenit *uite)* și s-a înțeles greșit că aceasta înseamnă „mănîncă!".

sesie, v. **sesiune.**

sesiune (din lat. *sessio*, trecut prin fr. *session)*, nu *seziune*, nici *sesie* (cuvintele mai noi, formate cu sufixul latinesc *-io*, nu mai sînt adoptate în forma cu *-ie).*

(a) sesiza, v. **(a) sezisa.**

sevér (accentuat ca în latinește și în franțuzește), nu *séver.*

Sevilla se pronunță în spaniolește cu *l* muiat; unii zic în românește *se-vi-li-á*, în patru silabe în loc de trei, ceea ce un spaniol n-ar înțelege. Deoarece nu avem în românește pe *l* muiat, trebuie păstrată pronunțarea tradițională, cu *l.*

(a) sezisa, nu *a sesiza:* nu avem aici sufixul *-iza* (care în franțuzește ar fi avut forma *-iser)*, ci la origine este francezul *saisir*, care în mod corect trebuie să devină în românește *a sezisa* (vezi *Introducerea).*

seziune, v. **sesiune.**

(a) sfîșia, pers. 3 ind. prez. *sfîșie*, nu *sfîșíe* (în latinește *i* era scurt, deci neaccentuat).

Silivestru, v. **Silvestru.**

Silvestru, nume de persoană, numele unei străzi din București (din lat. *silvester* „pădureț"), nu *Silivestru.*

(a) simplifica, pers. 3 ind. prez. *simplífică*, nu *simplificá* (vezi *Introducerea).*

simptoame, v. **simptom.**

simptom, nu *simtom:* nu are legătură etimologică cu *a simți*, ci este cuvînt de origine veche grecească, format din prefixul *syn-* „împreună" și tema *-ptc-* „a cădea", deci *simptom* este „ceea ce se întîmplă odată cu altceva". Pluralul de la *simptom* este *simptome*, nu *simptoame.*

simtom, v. **simptom.**

sinécdocă, nu *sinecdócă;* cuvîntul ne-a venit prin franceză, dar noi punem accentul ca în latinește (de fapt, punctul de plecare e în limba greacă).

singulare tantum (cuvinte latinești) înseamnă „numai singular"; se spune așa despre un substantiv folosit numai la singular. Pluralul latinesc este *singularia tantum* și se folosește cînd e vorba de mai multe substantive care nu au formă de plural. Greșit spun unii *un singularia tantum* (vezi și *plurale tantum*).

singularia tantum, v. **singulare tantum.**

sipet (cum pronunță cei care folosesc în mod curent cuvîntul), nu *sipét.*

siringă, v. **seringă.**

sitronadă, v. **citronadă.**

sînt, cum e în *Îndreptar*, nu *sunt;* la bază e forma de conjunctiv latin *sint* (persoana I și a II-a plural erau în trecut *sem, seți*, tot de la conjunctivul latin). În tot decursul istoriei s-a pronunțat *sînt* și, de cînd au apărut texte românești, s-a scris *sînt*, pînă în partea a doua a secolului trecut, cînd au început preocupările pentru scrierea etimologică: s-a crezut greșit că avem de-a face cu latinescul *sunt* și s-a scris *sunt*, dar toată lumea continua să pronunțe *sînt*, pînă acum vreo 50 de ani, cînd a început să se răspîndească pronunțarea greșită cu *u;* e timpul acum să restabilim forma tradițională.

Skoda, v. **Škoda.**

smash (cuvînt englezesc) se pronunță *smaș*, nu *smeci.*

smeci, v. **smash.**

Soci se pronunță corect în două silabe *(só-ci)*, nu într-una singură.

social se pronunță în trei silabe *(so-ci-al)*, nu în două *(so-ceal).*

socialism se pronunță corect în patru silabe *(so-ci-a-lism)*, nu în trei *(so-cea-lism).*

(a) solicita înseamnă „a cere", dar numai de la un superior.

solicitudine nu înseamnă „cerere", ci „grijă".

somalez, v. **somalian.**

somalian, nu *somalez* (e ca și cînd am zice *italez* în loc de *italian*).

spagat, v. **șpagat.**

Spártacus (conform accentuării din latină), nu *Spartácus.*

special trebuie pronunțat în trei silabe *(spe-ci-al)*, nu în două *(spe-ceal).*

(a) specifica, pers. 3 ind. prez. *specífică*, nu *specifică* (vezi *Introducerea*).

specios înseamnă „care îți ia ochii, înșelător", nu „special".

speculativ înseamnă „care privește cercetarea teoretică", nu „care caută cîștiguri bănești".

spicher (din engl. *speaker*), nu *șpicher.*

spléndid (după lat. *spléndidus*), nu *splendíd.*

sprai, v. **spray.**

spray se pronunță corect *sprei*, nu *șprei*, nici *sprai* (e cuvînt englez, nu german).

sprint, nu *șprint* (e cuvînt englez, nu german).

stachetă, v. **ștachetă.**

stafidă (din ngr. *stafida*), nu *strafidă.*

stampilă (din fr. *estampille*), nu *ștampilă* (cum e în *Îndreptar;* vezi *Introducerea*).

stand, nu *ștand* (e cuvînt englez, nu german).

standard (din engl. *standard*), nu *ștandard.*

start, nu *ștart* (e cuvînt englez, nu german).

stație, pl. *stații*, nu *stăţii* (vezi, pentru un caz analog, *fabrică*).

stăţii, v. **stație.**

Stendhal se pronunță corect *sten-*, nu *stan-:* deși autorul e francez (Henry Beyle), pseudonimul e german.

sticlete, v. **stiglete.**

stiglete, nu *sticlete* (cum e în *Îndreptar*): originalul slav e cu *g*, iar cuvîntul nu are nimic de-a face cu *sticlă.*

stihíe (conform originalului slav), nu *stíhie.*

stocastic, v. **stohastic.**

Stockholm se pronunță *stoc-hólm*, nu *ștóc-holm.*

stofă (din it. *stoffa*), nu *ștofă* (după terminație se poate vedea ușor că nu e din germ. *Stoff*).

stohastic, nu *stocastic* (la bază e grecescul *stokhastes* „care ghicește").

strafidă, v. **stafidă.**

(a) strangula, nu *a ștrangula* (nu e cuvînt german, ci latin, de origine greacă).

străin, nu *strein.*

strein, v. **străin.**

stres, nu *ștres* (cuvîntul e englez, nu german).

Strindberg se pronunță cu *s-* inițial, nu cu *ș* (este nume suedez, nu german).

stuc, nu *ștuc* (chiar dacă cuvîntul e de origine germană, la noi a ajuns prin italiană și franceză, cu *s*, nu cu *ș*).

stucatură, nu *ștucatură* (derivatul este, evident, format în italiană și nu trebuie pronunțat nemțește).

subiect se desparte în silabe *sub-iecț*, nu *su-biect* (cum e notat în *Îndreptar*): e format cu prefixul *sub-* și cu radicalul *-iect*, pe care îl regăsim în *obiect, proiect.*

subúrbie (cum e în *Îndreptar*), nu *suburbíe* (cum e în DEX): în latinește accentul e pe al doilea *u.*

sueter (în două silabe: *sué-ter*), nu *sveter* (cum e în DEX); originalul e englez: *sweater.*

sumă: este pleonastică formula *o sumă de o mie de lei,* pentru că oricine știe că *o mie de lei* constituie *o sumă.*

sunt, v. **sînt.**

superflu, v. **superfluu.**

supérfluu (din lat. *superfluus* „care curge pe de-asupra"), nu *superflú*, nici *superflúu,* cum e în *Îndreptar.*

supórter (cum e în *Îndreptar*), nu *suportêr* și mai ales nu *suportör,* cum nu pronunță nici francezii; cuvîntul e englezesc: *supporter.*

surpriză este un „lucru neașteptat", deci *surpriză pe neașteptate* este pleonastic.

susetă (din fr. *sucette*), nu *suzetă.*

suzetă, v. **susetă.**

svastică (din germ. *Swastika,* care la rîndul lui e din sanscritul *svastika*), nu *zvastică* (cum e în DEX).

sveter, v. **sueter.**

Ș

șalopetă, v. **salopetă.**

șampană, v. **sampan.**

șampoan (din fr. *shampooing*), nu *șampon.*

șampon, v. **șampoan.**

șantagist, v. **șantajist.**

șantajist (de vreme ce zicem *șantaj*), nu *șantagist* (cum e în *Îndreptar*).

șapilograf, v. **șapirograf.**

șapirograf (din germ. *Schapirograf*), nu *șapilograf.*

șasla (numele unui soi de viță de vie), nu *ceasla*; originalul francez este *chasselas.*

șatou, v. **șodou.**

șcelerat, v. **scelerat.**

șcenariu, v. **scenariu.**

șcenă, v. **scenă.**

șchimba, v. **schimba.**

și este greșit înlocuit cu o linioară pe inscripțiile care arată orele de funcționare: *Deschis între 8–12.* Se naște întrebarea: „între 8–12 și cît?". Trebuie deci scris *Deschis între 8 și 12.* Se poate scrie însă, mai scurt, *Deschis 8–12.* În cazul acesta nu ne mai punem nici o întrebare. Vezi *la.*

șifoner, v. **șifonier.**

șifonier (din fr. *chiffonnier*), nu *șifoner.*

șipot, nu *șipót.*

Škoda, nu *Skoda* (originalul ceh se scrie cu un semn special care se citește *ș*).

șodou (din fr. *chaudeau*), nu *șatou.*

șodron (din fr. *chaudron*), nu *șotron* (cum e în DLR).

șotron, v. **șodron.**

șpagat (din germ. *Spagat,* pronunțat cu *șp-*), nu *spagat* (cum e în DEX).

șpicher, v. **spicher.**

șprei, v. **spray**

șprint, v. **sprint.**

ștachetă (din germ. *Staket*), nu *stachetă.*

ștampilă, v. **stampilă.**

ștand, v. **stand.**

ștandard, v. **standard.**

ștart, v. **start.**

știință, nu *ștință:* rădăcina e *ști-*, la care se adaugă sufixul *-ință.*

ștință, v. **știință.**

ștofă, v. **stofă.**

(a) ștrangula, v. **(a) strangula.**

ștres, v. **stres.**

ștuc, v. **stuc.**

ștucatură, v. **stucatură.**

T

tabinet, eventual *tablănet* (numele unui joc de cărţi, din fr. *table nette)*, nu *tablionet*.

tablionet, v. **tabinet**.

Tarás, nu *Táras*.

tehnic (la bază e gr. *tekhne* „artă"), nu *tenic*.

tehnologic, nu *tenologic* (vezi *tehnic)*.

Teleormán, nu *Téleorman*.

temerar înseamnă „care are un curaj orb", nu „fricos" (nu e derivat de la *a se teme*, ci de la latinescul *temere* „pe întuneric"). Trebuie observat că temeritatea e un defect, nu o calitate.

tenic, v. **tehnic**.

tenismenă e greşit (vezi observaţia de la *recordmană*, fals feminin); din punctul de vedere al formei, vom nota că *a* din englezescul *man* ar trebui transpus prin *a*, nu prin *e*, ţinînd seamă că pluralul de la engl. *man* este *men*, ceea ce dovedeşte că englezii fac deosebire în pronunţare între *a* şi *e*.

tenologic, v. **tehnologic**.

teras (varietate de struguri, din fr. *terrasse)*, nu *teraz*.

teraz, v. **teras**.

terebentină (din fr. *térébenthine)*, nu *terpentină*.

teren înseamnă „o suprafaţă de pămînt", dar şi „o porţiune de pămînt"; deci *pe teren* înseamnă „pe pămînt", iar *în teren*, „în pămînt". Este greşită formularea, întîlnită în reportaje sportive, *arbitrul, jucătorii sînt în teren*, ca şi cea din textele administrative: *inspectorul e în teren;* aceasta ar însemna că „sînt îngropaţi".

(a) tergiversa e folosit greşit cu complement direct (de exemplu *a tergiversa chestiunea)*; la origine, în latineşte, însemna „a întoarce spatele" (lat. *tergum* „spate", *versare* „a întoarce").

(a) termina, pers. 3 ind. prez. *términă*, nu *termínă* (originalul latin are accentul pe *e)*; e de remarcat că formaţiile cu prefixe *(detérmină, extérmină)* nu sînt niciodată pronunţate cu accentul pe *i*.

terpentină, v. **terebentină**.

tichet înseamnă „bilet" nu „carnet de bilete".

tigvă (din sl. *tikva)*, nu *tivgă*.

tirbişon, v. **tirbuşon**.

tirbuşon (din fr. *tire-bouchon)*, nu *tirbişon*.

tivgă, v. **tigvă**.

toast: propun, împotriva *Îndreptarului*, să se pronunţe într-o singură silabă, mai aproape de originalul englez (scris *toast* şi pronunţat *tost)*.

tocmai (conform originalului slav), nu *tomnai*.

Tolstói, nu *Tólstoi*.

tomberon, v. **tomberou**.

tomberou (din fr. *tombereau)*, nu *tomberon*.

tomnai, v. **tocmai**.

trafic (din fr. *trafic*, cf. şi germ. *Trafik)*, nu *tráfic* (e adevărat că în italieneşte se zice *tràffico*, dar la noi accentuarea pe silaba iniţială nu vine din italiană, ci e copiată după cuvinte ca *grafic*, formate cu sufixul *-ic)*.

(a) tramversa, v. **(a) traversa**.

transistór (partea întîi a compusului este prefixul latinesc *trans-)*, nu *tranzistor* (cum e în DEX şi în DN) şi nici *transístor*.

transparent (din fr. *transparent)*, nu *transperant* „stor".

transperant, v. **transparent**.

tranzistor, v. **transistor**.

(a) traversa, nu a *tramversa* (ce e drept, prefixul este *trans-*, dar încă în latineşte, cînd urma un *v*, s-a transformat în *tra-)*.

(a) trăsni (conform originalului slav), nu *a trăzni*.

(a) trăzni, v. **(a) trăsni**.

trenă este „coada rochiei"; în franţuzeşte, din aceeaşi rădăcină (a verbului *traîner* „a tîrî") este substantivul *train*, care a însemnat întîi „convoi", iar pe urmă şi „tren"; în sport se zice în franţuzeşte *mener le train* „a fi în fruntea coloanei", ceea ce s-a tradus greşit în româneşte prin *a duce trena*, expresie care a fost adoptată de DEX. Dar cel care duce trena este în coadă, nu în frunte.

tricocefal, v. **trihocefal**.

tricofiţie, v. **trihofiţie**.

trihocefal, nu *tricocefal* (cum e în DEX): e format din gr. *trikh-* „păr" şi *kephale* „cap".

trihofiţie, nu *tricofiţie* (cum e în DEX): e format din gr. *trikh-* „păr" şi *phyton* „vegetal".

trihotomie „despărţire în trei", format după *dihotomie*, e greşit: în greceşte exista *dikha*, dar nu *trikha (trihotomie* în greceşte ar însemna „tăierea părului"). Ar trebui zis *tritomie*.

(a) **trișa**, înseamnă „a juca necinstit", deci nu e corect folosit cu complement direct *(m-ai trișat)*.

troacar, un fel de haină (din fr. *trois-quarts* „trei sferturi"), nu *trocar*.

trocar, v. **troacar**.

tróiță (conform originalului vechi slav), nu *troiță* (nu e format în românește cu sufixul *-iță)*.

trolebuz, v. **troleibuz**.

troleibuz, nu *trolebuz*.

tumoare, nu *tumoră* (e cuvînt latinesc, *tumor*, genitiv *tumoris*, și toate cuvintele de acest fel se termină în românește în *-oare*, de exemplu *onoare, oroare)*.

tumoră, v. **tumoare**.

tutulor, v. **tuturor**.

tuturor, nu *tutulor*.

Ț

ția, nu *țiă* (cum e în DEX): fiind interjecție, l-a păstrat pe *a* neaccentuat.

țiă, v. **ția**.

țiment, v. **ciment**.

(a) **ține**, nu *a ținea* (aceasta din urmă este forma originară, dar a fost respinsă de vorbitori).

(a) ținea, v. **(a) ține**.

țivil, v. **civil**.

U

unguent (din lat. *unguentum)*, nu *ungvent* (se pronunță totuși în două silabe: *un-guent*, nu în trei: *un-gu-ent)*.

ungvent, v. **unguent**.

únic (din lat. *únicus)*, nu *unic*.

unitate înseamnă „grup solidar", nu „magazin", „atelier".

V

vafe, v. **vafel**.

vafel (din germ. *Waffel)*, nu *vafelă* (cum e în DEX) și mai ales nu, la plural, *vafe*.

vafelă, v. **vafel**.

vagonet, pl. *vagonete* (neutru), nu *vagoneți* (masculin).

vagoneți, v. **vagonet**.

(a) **valorifica**, pers. 3 ind. prez. *valorífică*, nu *valorifică* (vezi *Introducerea)*.

Valparaíso, nu *Valparézo*: nu se pronunță franțuzește, ci spaniolește *(val* înseamnă „vale" iar *paraiso*, „paradis").

Valparézo, v. **Valparaíso**.

(a) **văpsi**, nu *a vopsi* (cum e în *Îndreptar)*; punctul de plecare este grecescul *vaps-*. Cred că se mai poate face o încercare de a menține forma originară.

vehicol, v. **vehicul**.

vehicul (în acord cu originalul latinesc *vehiculum)*, nu *vehicol*.

ventriloc (din lat. *venter* „pîntec" și *loqui* „a vorbi"), nu *ventrilog* (nu are nimic de-a face cu grecescul *logos* „vorbă").

ventrilog, v. **ventriloc**.

(a) **verifica**, pers. 3 ind. prez. *verífică*, nu *verifică* (vezi *Introducerea)*.

verbal este greșit definit prin „care se transmite prin grai" (cum e în DEX); latinescul *verbum* înseamnă „cuvînt", care poate fi rostit cu vocea, și scris; de aceea e corect *proces-verbal*, deși se face în scris.

veríga (conform accentuării originalului slav), nu *vériga*.

versiune înseamnă „variantă", nu „minciună".

veștezi, nu *veșteji* (cum e în *Îndreptar)*, nici *vesteji*; verbul e derivat de la *veșted*, ca *netezi* de la *neted*, *mucezi* de la *muced* și așa mai departe; de asemenea, nu e nici un motiv ca *ș* să fie schimbat în *s*.

vicios, v. **vițios**.

viciu, v. **vițiu**.

víctimă (accentuat ca în latinește), nu *victímă*.

vignetă, v. **vinietă**.

viitor, în trei silabe *(vi-i-tor)*, nu în două *(vi-tor)*; rădăcina e *vi-* (de la *vin-*, formă a verbului *a veni)*, iar sufixul e *-itor*.

vilegiatură (din fr. *villégiature*), nu *viligiatură*.

viligiatură, v. **vilegiatură**.

vindicativ înseamnă „răzbunător", nu „lecuitor". Originalul latin *vindicare* însemna „a revendica", „a răzbuna", „a libera"; moștenit în românește, *a vindeca* a trecut de la înțelesul de „a libera" la cel de „a lecui"; dar *vindicativ* este neologism și ca atare păstrează înțelesul din latinește.

vinietă (în trei silabe *(vi-nie-tă)*, nu *vignetă* (originalul francez *vignette* nu se pronunță cu *gn*, ci cu *n* muiat).

viscozitate, v. **vîscozitate**.

vișină, pl. *vișine*, nu *vișini* (care este pluralul de la numele pomului).

vișini, v. **vișină**.

viticol nu înseamnă „privitor la creșterea vitelor", ci „privitor la cultura viței de vie" (e compus din două elemente latinești).

vitor, v. **viitor**.

vițios, nu *vicios* (cum e în *Îndreptar*), vezi *vițiu*.

vițiu (din lat. *vitium*), nu *viciu* (cum e în *Îndreptar*).

vîscozitate: *Îndreptarul* recomandă forma *viscozitate*, pornind de la fr. *viscosité*, dar, de vreme ce avem, moștenit din latinește, pe *vîscos*, nu văd de ce nu l-am pune în legătură cu el pe *vîscozitate*.

(a) vopsi, v. **(a) văpsi**.

vúltur, nu *vultúr* (accentul pe prima silabă este tradițional — se explică prin originalul latin — și nu e nici un motiv să-l schimbăm).

W

Waterloo se pronunță cu *v*-, nu cu *u*- (nu e nume englezesc).

Y

Yale (nume englezesc) se pronunță într-o singură silabă *(ieil)*, nu în două *(ia-le)*.

Z

zacăr, v. **zahăr**.

zahăr (conform originalului ngr. *zahari*, bg. *zahăr*), nu *zacăr*.

zaiafet, v. **ziafet**.

Zalău, v. **Zălau**.

Zălau, nu *Zalău*.

zepelin (nume german) se pronunță *țepelin*, nu *zepelin* (cum e în DEX).

zeugmă (cuvînt grecesc) nu are accentul pe *u* (cum se spune în DEX), ci *eu* formează un diftong, cu accentul pe *e*, deci sînt două silabe *(zéug-mă)*, nu trei *(ze-úg-mă)*.

ziafet (conform originalului turcesc), nu *zaiafet* (cum e în *Îndreptar)*.

zologie, v. **zoologie**.

zoologie, nu *zologie* (primul termen al compusului este grecescul *zoon* „animal").

zvastică, v. **svastică**.

Redactor: ECATERINA IONAȘCU
Tehnoredactor: EUGENIA AMBROZI
Coperta de: AUREL PETRESCU

Bun de tipar 19.IV.1982. Format 16/54×84. Coli de tipar 5. C.Z. pentru biblioteci mari 459 — 83(031) = 59. C.Z. pentru biblioteci mici 489—83.

c. 560 — I.P. „Informația",
str. Brezoianu nr. 23—25,
București